

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

ПРОГРАМА
ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
НА ОБЩИНА ШАБЛА
2026 – 2030

МАЙ 2026 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	5
I. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ	8
II. ПРИЛОЖИМИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ.....	10
2.1. Европейска нормативна и стратегическа уредба.....	10
2.2. Национална нормативна и стратегическа уредба.....	11
III. ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ШАБЛА	16
3.1. Географска характеристика, релеф, климат, води и почви	16
Релеф и геоложка характеристика.....	17
Климат	18
Хидрология	22
Почви и полезни изкопаеми	23
Биоразнообразие	24
Въздух	27
3.2. Население и демографска характеристика	28
3.3. Домакинства.....	30
3.4. Сграден фонд	33
3.5. Промисленост	46
3.6. Селско стопанство	48
3.7. Транспортно-комуникационна система.....	52
3.8. Енергийна мрежа	54
Енергийна мрежа	54
Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност.....	55
Газоснабдителна и топлоснабдителна мрежи.....	56
Външна осветителна уредба	56
IV. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ.....	59
4.1. Основните дейности и насоки на местната политика по енергийна ефективност	59
4.2. Приоритетни направления за проекти и мерки за енергийна ефективност.....	61
4.3. Енергийна бедност.....	62
V. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ	64
5.1. Общински сгради.....	64
5.2. Улично осветление	67
5.3. Жилищен фонд.....	68
VI. ЦЕЛИ И ОБХВАТ.....	71
VII. ИЗБОР НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ	73
VIII. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО.....	76
IX. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ.....	78
X. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ	79
XI. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ	82
XII. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	87
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	87

Списък на фигурите

Фиг. 1 Карта на територията на Община Шабла в Добричка област	16
Фиг. 2 Топографска карта на община Шабла	17
Фиг. 3 Общо енергопотребление в общински сгради 2023-2025 в MWh.....	66
Фиг. 4 Потребление на енергия по видове горива (2023-2025) в MWh	67
Фиг. 5 Спестена енергия в % от въвеждане на различни енергоспестяващи мерки.....	73

Списък на диаграмите

Диаграма 1 Средни температури и валежи в община Шабла.....	19
Диаграма 2 Облачни, слънчеви и валежни дни на територията на община Шабла.....	20
Диаграма 3 Максимална температура за община Шабла	20
Диаграма 4 Скорост на вятъра в община Шабла	20
Диаграма 5 Розата на ветровете в община Шабла	21
Диаграма 6 Количество валежи в община Шабла по месеци (в мм.).....	21

Списък на таблиците

Таблица 1. Население по населени места - Община Шабла /2024/	28
Таблица 2. Брой на населението в община Шабла за периода /2019-2024/	29
Таблица 3. Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020 - 2024 г.	29
Таблица 4. Общински сгради с изпълнени енергоспестяващи мерки.....	33
Таблица 5. Сгради с извършени енергийни обследвания в община Шабла за периода 2014-2025 г.	34
Таблица 6. Описание на предвидените мерки за ЕЕ за изпълнение на общинските обекти	37
Таблица 7. Справка за засети площи и добиви по вид земеделски култури 2020 -2023 г.....	49
Таблица 8. Списък на въведени в експлоатация фотоволтаични централи на територията на общината	55
Таблица 9. Използвана електроенергия за улично осветление в община Шабла за периода 2023-2025 г.	58
Таблица 10. Потребление на енергия в общински сгради за периода 2023-2025 г.....	64
Таблица 11. Енергопотребление в общински сгради по горивата в MWh.....	66
Таблица 12. Общо потребление на ел. енергия за улично осветление в община Шабла (2023-2025 г.).....	67
Таблица 13. Специфични цели и мерки за повишаване на енергийната ефективност, очаквани резултати и индикатори за тяхното измерване	85

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ И ОЗНАЧЕНИЯ

АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ВИ	Възобновяеми източници
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСБ	Енергийна стратегия на България
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗГ	Закон за горите
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ЗЕ	Закон за енергетиката
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
КПД	Коефициент на полезно действие
ИНПЕК	Интегриран национален план енергетика и климат
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МЕ	Министерство на енергетиката
МИ	Министерство на икономиката
МПС	Моторно превозно средство
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НПСБНПЕ	Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия
НДПВЕИ	Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на ВЕИ
НПДЕВИ	Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ПЕЕ	Програма по енергийна ефективност
ФЕЕ	Фонд "Енергийна Ефективност и възобновяеми източници"
ПЧП	Публично-частно партньорство
kW	Киловат
kWh	Киловат час
MW	Мегават
MWh	Мегават час
GWh	Гигават час

ВЪВЕДЕНИЕ

Увеличаващото се енергийно потребление и задълбочаващата се енергийна криза в световен мащаб, поради нарастващото търсене на енергия, налагат спешни мерки за повишаване на енергийната ефективност и разработване на енергийно-ефективни стратегии, технологии, системи и процеси. Изменението в климата от своя страна повиши загрижеността относно негативния ефект, който предизвикват парниковите газове и наложи необходимостта от целенасочена работа в посока на разработване и изпълнение на програми и планове в областта на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници.

Енергийната ефективност представлява съотношение между изходното количество производителност, услуга или стока и вложеното количество енергия, т.е. извличане на максимална полза от всяка единица енергия. Предизвикателството се състои в това да се сложи край на прекомерно увеличаващото се енергийно потребление без да се намалява качеството на живот. Това може да бъде постигнато чрез подобряване на енергийната ефективност, включително чрез промяна в поведението на енергийните консуматори.

Понятието за енергийна ефективност е свързано не само с икономия, но и с извличане на максимална полза от всяка единица енергия, чрез използването на съответните модерни технологии за задоволяване на ежедневните нужди от потребление.

Аспектите на енергийната ефективност са:

- Политически – намаляване на енергийната зависимост на страните членки на Европейския съюз от външни доставчици и пестеливо използване на изчерпаеми фосилни горива.
- Икономически и социален - конкурентно-способност и икономически растеж; повишаване на стандарта на живот на домакинствата чрез освобождаване на допълнителен финансов ресурс, борба с енергийната бедност. България е на първо място в Европа по енергийна бедност.
- Екологичен – намаляване на вредните емисии в атмосферата и намаляване на щетите върху природата, причинени от добива на енергийни ресурси.

Изпълнението на проекти и дейности за повишаване на енергийната ефективност е един от приоритетите в политиката на Европейския съюз.

Реализирането на местни програми, планове и проекти за устойчиво потребление на енергия трябва да се превърне в неотменно задължение за всички общини в Европа, защото това носи значителни ползи за местните общности. Специфична подкрепа ще бъде

предоставена за новаторски интегрирани енергийни решения на местно ниво, допринасящи за преминаване към т. нар. „зелени градове“ и изпълнението на целите на „зелената сделка“.

Зелената сделка (Green Deal), известна още като Зеленият пакт, е набор от политики предложени от Европейската комисия, които трябва да направят Европа климатично неутрална до 2050 г. в съответствие с целите на Парижкото споразумение.

Европейската комисия наскоро (юли 2025 г.) предложи изменение на Европейския закон за климата, с което се определя цел на ЕС в областта на климата за 2040 г. за намаляване на нетните емисии на парникови газове с 90 % в сравнение с нивата от 1990 г.

В тази връзка следва да се преразгледат всички закони и да се въведат нови за кръговата икономика, намаляване на потреблението на енергия в сградите, биоразнообразието, земеделието и иновациите.

Производството на електроенергия е причина за над 75% от вредните емисии в ЕС. Европейският съюз (ЕС) има за цел да бъде световен лидер в борбата с изменението на климата и в тази връзка се стреми да постигне целите на споразумението от Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP 21) в Париж, като същевременно осигурява чиста енергия в целия Съюз. За да изпълни този ангажимент, ЕС определи следните обвързващи цели за климата и енергетиката до 2030 г., както следва:

- Намаляване на нетните емисиите на парникови газове с най-малко 55% в сравнение с 1990 г.;
- Намаляване на емисиите на парникови газове на ЕС с 40% до 2030 г. в сравнение с нивото от 2005 г. в секторите, които не са обхванати от европейската схема за търговия с емисии;
- Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 11,7% в сравнение с прогнозите на ЕС за 2030 г., направени през 2020 година;
- Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 42.5% в брутно крайно потребление на енергия в ЕС до 2030 г. със стремеж този дял да достигне 45% през 2030 г.
- Осигуряване на минимум 15% ниво на междусистемната електроенергийна свързаност между държавите членки.

В тази връзка всяка от страните в ЕС изготви 10-годишен интегриран национален план за енергия и климат (NECP) за периода от 2021 г. до 2030 г. На 27.02.2020 г. Министерският съвет прие Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България

2021-2030 г. (ИНПЕК)¹, в който са заложили ключовите цели на националната енергийна политика за следващото десетилетие. За да се редуцира цялостното използване на енергия новата Директивата за енергийната ефективност на ЕС от 2023 г. освен определената по-амбициозна задача за задължителна годишна цел за намаляване на потреблението на енергия на ниво ЕС, се определят и нови задължения за годишни икономии на енергия за държавите от ЕС, които започват с поне 0,8 % от крайното потребление на енергия до 2023 г. и нарастват до 1,3 % от 2024 г., 1,5 % от 2026 г. и 1,9 % от 2028 година.

От 2021 г. е въведен и принципът: “енергийната ефективност на първо място”, според който местните власти трябва да търсят подходи при реализирането на инвестиции, изискващи влагането на възможно най-малко енергия в жизнения цикъл на проектите, продуктите и услугите при търсенето на максимални икономически ползи, което означава използване на най-добрите и изпитани средства с цел постигане на максимални спестявания във всички сектори на икономиката.

Обновяването на сградите е една от водещите програми по Зелената сделка.

Под реновиране се разбира повишаване на енергийната ефективност, което да помогне за намаляване на сметките за отопление и ток. Публичният сектор ще трябва да обновява 5% от сградите си всяка година, за да стимулира вълната от обновяване, да създаде работни места и да намали потреблението на енергия и разходите за данъкоплатците.

Местните власти трябва да играят водеща роля в разумното използване на енергията, реализирането на местни стратегии, планове и проекти за устойчиво потребление на енергията трябва да се превърне в неотменно задължение за всички общини в Европа, защото това носи значителни ползи на местните общности.

Повишаването на енергийната ефективност е един от основните инструменти, които водят до постигането на заложените цели в областта на икономиката и енергетиката не само на национално ниво, но и на местно. Реализирането на националната политика по енергийна ефективност е възможно само с активното участие на Общините. От техните действия зависи повишаването на енергийната ефективност на сградите и комуналния сектор на съответната територия. Общините, като консуматори на енергия, имат съществена роля в развитието на енергийната ефективност чрез изпълнението на заложените в планове, програми и проекти енергоспестяващи мерки за намаляване на енергийната консумация.

Изготвянето на общински програми за енергийна ефективност (ПЕЕ) е задължителна част от държавната политика по енергийна ефективност и налага участието на съответните

¹https://www.me.government.bg/uploads/manager/source/EE/LTRS_Bulgaria.pdf

регионални и местни структури. Общинските програми за енергийна ефективност целят да се намали нивото на енергопотребление в обектите - общинска собственост (сгради, инсталации, улично осветление и др.) като по този начин да се даде пример на населението и бизнеса с оглед генериране на икономия на енергия в бита и индустрията.

Предвидените в настоящата програма мерки по енергийна ефективност имат за цел политиката по енергийна ефективност да продължат да бъдат сред приоритетите на Община Шабла, като по този начин се повишат икономическия растеж и жизнения стандарт на населението на общината и се подпомогне опазването на околната среда.

Реализацията на общинските програми за енергийна ефективност води до:

- намаляване на зависимостта на общините от доставка на енергия и енергоносители;
- намаляване разходите за горива и енергия;
- подобряване на експлоатационните характеристики за удължаване на жизнения цикъл на сградите;
- обновяване облика на населените места и съответно повишаване на жизнения стандарт и качеството на живот;
- повишаване сигурността на снабдяването с енергия и топлинния комфорт;
- намаляване емисиите на парникови газове и ограничаване на негативното въздействие върху околната среда и климата.

I. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Настоящата програма за енергийна ефективност (ПЕЕ) 2026-2030 г. на община Шабла е разработена в съответствие с изискванията на чл.12, ал.2 от Закона за енергийна ефективност (ЗЕЕ), обн. ДВ бр. 35 от 2015 г., с последни изм. и доп. ДВ. бр.21 от 12.03.2021 г.². Програмата е в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. (ИНПЕК), Националния план за действие по енергийна ефективност³, Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, Националната дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществените и частния национален жилищен и търговски сграден фонд и Указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за разработване на програми за енергийна ефективност.

² <https://seea.government.bg/documents/ZEE.pdf>

³ https://www.seea.government.bg/documents/bg_final_necp_main_bg.pdf

Към настоящия момент, политиките на България в областта на устойчивото енергийно развитие се определят от Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. Заложените цели в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България до 2030 г. относно енергийната ефективност предвиждат намаляване на първичното енергийно потребление с 11.6% и намаляване на крайното енергийно потребление с 10.7% спрямо референтния сценарий от 2020 г.

Програмата за енергийна ефективност се одобрява и приема от Общински съвет – Шабла, по предложение на Кмета на общината. Програмата е с десет годишен срок на действие, който е съобразен с периода на действие на стратегическите документи от високо ниво в системата на регионално и национално развитие. Тази програма надгражда предходната ПЕЕ със срок на действие до 2025 г., разработена от Община Шабла. Определени са основните цели, действията и мерките за развитие на общинската политика в областта на енергийна ефективност в съответствие с националното законодателство и добрите европейски практики в областта на енергийната ефективност.

Целта на Програмата е намаляване на енергийната интензивност на брутния вътрешен продукт на територията на Община Шабла чрез намаляване потреблението на енергия при крайните потребители.

Основната цел на Община Шабла е намаляване енергийната интензивност на произведения БВП чрез намаляване енергийната компонента във всички икономически сектори - крайни потребители на горива и енергия: индустрия, транспорт, услуги, бит и селско стопанство, както и повишаване на дела на използване на енергия от възобновяеми източници в публичния сектор, повишаване дела на използвана енергия, произведена от възобновяема енергия в жилищния сектор, насърчаване на бизнес инвестициите за изграждане на енергийни предприятия.

Реализирането на Програмата за енергийна ефективност на община Шабла 2026-2030 г. цели да постигне следните резултати: • намаляване разходите в бюджета на общината и нейните граждани; • намаляване вредните емисии и емисиите на парникови газове, отделяни в атмосферата; • подобряване параметрите на околната среда; • намаляване на отрицателния ефект от повишаване на цените на енергията и горивата върху крайните потребители и подобряване комфорта на живот на домакинствата; • рационално използване и забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси; • създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) на енергийно ефективни съоръжения.

При изготвянето на програмата са използвани всички налични материали, данни и информация, предоставени от общинското ръководство, мрежовия оператор за територията, контролните и общински институции.

Община Шабла е в състояние да насърчава инвестициите и упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност на нейната територия. С разработването на настоящата Програма за енергийна ефективност 2026-2030 г., ще се създадат условия за провеждане на устойчива общинска политика за усвояване на различни енергийни възможности, тяхното приложение на местно ниво и осигуряване на финансиране, чрез различни инструменти. Програмата е съгласувана и с Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. и включените в него проекти и дейности.

II. ПРИЛОЖИМИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Настоящият документ е разработен изцяло в съответствие с европейските нормативни актове, свързани с енергетиката и климата, които са транспонирани в българското законодателство.

2.1. Европейска нормативна и стратегическа уредба

Стратегически документи на ЕС в областта на енергетиката и климата включват:

- *Дългосрочна стратегия на ЕС до 2050: „Чиста планета за всички“*
- *Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата*
- *Енергийна пътна карта до 2050 г.*

Международни документи в областта на климата, подкрепени от ЕС и залегнали в изработените политики в областта на енергетиката и климата са:

- *Споразумение за климата на ООН от Париж 2015 г.*
- *Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата и Протокол от Киото.*

Нормативните документи, които създават правната рамка за осъществяването на политиките на ЕС в областта на енергетиката и климата, са:

- *Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата.*
- *Директива (ЕС) 2023/2412 на Европейския парламент и на Съвета от 18.10.23 г. , която изменя Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от ВИ*

- Директива (ЕС) 2023/1791 за енергийната ефективност от 13.09.2023 г.
- Регламент 2023/955 от 2023 г.
- Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност
- Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (1)
- Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018г. за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност
- Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите

2.2. Национална нормативна и стратегическа уредба

Дългосрочните национални стратегически документи в областта на енергията и климата включват:

- *Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.*
- *Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.*
- *Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България⁴.*

Планът за възстановяване и устойчивост полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в съответствие с амбициозните цели на Зелената сделка и предвижда реализация на мащабни проекти, както за повишаване на енергийната ефективност в сградите – частни, общински и държавни, така и на проекти, насочени към оползотворяване на енергия от възобновяеми източници.

Други национални стратегически документи със значение за настоящата програма:

- *Национална жилищна стратегия, 2017-2030 г.*
- *Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г.*
- *Национален отчетен план за горите, съдържащ референтното ниво за горите на България за 2021-2025 г.*
- *Национален план за управление на отпадъците, 2021-2028 г.*

---

⁴<https://nextgeneration.bg/14>

Законодателната рамка в областта на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници се определя от следните по-важни нормативни документи:

Закон за енергийната ефективност /ЗЕЕ/ (изм. и доп. ДВ. бр. 47 от 10.06.2025 г.)

Въвеждането в българското законодателство на Директива 2023/1791/ЕС относно енергийната ефективност със сега действащия ЗЕЕ поставя редица предизвикателства пред Общините в качеството им на крайни клиенти на енергия.

По силата на чл. 12 от ЗЕЕ държавната политика в областта на енергийната ефективност се изпълнява от всички държавни и местни органи, като за целта тези органи разработват и приемат програми по енергийна ефективност, съответстващи на целите, заложиени в:

- Национални планове за действие по енергийна ефективност;
- Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия;

- Национален план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждаемите сгради - държавна собственост, използвани от държавната администрация;

- Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществените и частния национален жилищен и търговски сграден фонд;

Програмите по енергийна ефективност се разработват при отчитане на стратегическите цели и приоритети на регионалните планове за развитие на съответните райони, изготвяни на основание чл.4, ал.3 от Закона за регионалното развитие, както и въз основа на перспективите за устойчиво икономическо развитие на съответните райони за икономическо планиране.

Съгласно чл.12, ал.4 от ЗЕЕ, средствата за изпълнение на програмите по енергийна ефективност се осигуряват в рамките на бюджетите на държавните органи и на общините.

Съгласно чл. 14а, ал.1 За подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност по чл. 13, ал. 2, т. 2 се въвежда схема за задължения за енергийни спестявания и алтернативни мерки, които да осигурят постигането на обща кумулативна цел за енергийни спестявания при крайното потребление на енергия за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г.

(2) Общата кумулативна цел по ал. 1 за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г. се определя като натрупване на нови енергийни спестявания от минимум 0,8 на сто годишно

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за 2016 г., 2017 г. и 2018 г. За периода 2025-2023 г. Тя се изчислява по 0,93%.

Съгласно чл. 63, ал. 1 от ЗЕЕ, собствениците на сгради - публична държавна или общинска собственост, собствениците на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление по чл. 57, ал.2 са длъжни да извършват управление на енергийната ефективност. Управлението на енергийната ефективност се извършва чрез:

1. организиране на изпълнението на програмите по чл. 12, ал.2 на мерките по чл. 23, ал.1, както и на други мерки, които водят до енергийни спестявания, и изпълнението на целите, заложи в актовете по чл.5, ал.3, т. 1 - 4 (ЗЕЕ) от собствениците на сгради- публична държавна или общинска собственост, и собствениците на системи за външно изкуствено осветление;

2. поддържане на бази данни за месечното производство и потребление по видове енергии-от собствениците на предприятия и промишлени системи;

3. ежегодно изготвяне на анализи на енергийното потребление - от задължените лица по ал.1;

Закон за енергетиката /ЗЕ/ (изм. и доп. ДВ. бр. 81 от 3 Октомври 2025 г.)

Със Закона за енергетиката на кметовете на общини се възлагат следните задължения:

- да изискват от енергийните предприятия на територията на общината прогнози за развитието на потреблението на електрическа и топлинна енергия и природен газ, програми и планове за електроснабдяване, топлоснабдяване и газоснабдяване;

- да осигуряват изграждането, експлоатацията, поддържането и развитието на мрежите и съоръженията за външно осветление за имоти - общинска собственост;

- да предвиждат в общите и подробните устройствени планове благоустройствени работи, необходими за изпълнението на инвестиционните програми на енергийните предприятия за развитие на мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура

- Да прави предложения според чл. 6, ал. 4 от ЗЕ до оператора на електроразпределителна мрежа за включване в годишния си инвестиционен план на дейности за реконструкция и/или модернизация на конкретни съоръжения.

Закон за устройство на територията /ЗУТ/ (изм. ДВ. бр. 87 от 17 Октомври 2025 г.)

Едно от основните изисквания на Закона за устройство на територията (ЗУТ) е т.нар. „шесто изискване към строежите“ - изискването за енергийна ефективност (вж. чл. 169, ал.

1, т. 6 от ЗУТ), въведено в ЗУТ през 2005 г. С въвеждането на това изискване дейностите, свързани с реализация на инвестиционни намерения в областта на строежите, в това число и дейностите по изпълнение на енергоспестяващи мерки са поставени на нова основа. Облекчен е режимът за изграждане на ВЕИ инсталации под 30 kW инсталирана мощност на покривни пространства на съществуващи сгради и сградни съоръжения.

Подзаконовни нормативни актове в областта на енергийната ефективност

- НАРЕДБА №Е-РД-04-1 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради;
- НАРЕДБА №Е-РД-04-2 от 22.01.2016 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите;
- НАРЕДБА № 5 за техническите паспорти на строежите (изм. ДВ. бр.68 от 17.08.2021 г.)
- НАРЕДБА № РД-16-347 ОТ 02.04.2009 г. за условията и реда за определяне размера и изплащане на планираните средства по договор с гарантиран резултат, водещи до енергийни спестявания в сгради - държавна и/или общинска собственост;
- НАРЕДБА № Е-РД-04-1 ОТ 5 АПРИЛ 2022 г. за условията и реда за извършване на проверка за енергийна ефективност на отоплителните инсталации и инсталациите за комбинирано отопление и вентилация по чл. 50, ал.1 и на климатичните инсталации по чл.51, ал.1, условията и реда за изготвянето на оценка на енергийните спестявания, както и условията и реда за създаване, поддържане и ползване на базата данни по чл. 52 от Закона за енергийна ефективност (в сила от 15.04.2022 г.);
- НАРЕДБА №Е-РД-16-647 от 15.12.2015 г. за определяне на съдържанието, структурата, условията и реда за набиране и предоставяне на информация (Обн. ДВ. бр.3 от 12 Януари 2016г.);
- НАРЕДБА №Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания и изискванията към методиките за тяхното оценяване (изм. и доп., бр. 79 от 25.09.2018 г.);
- НАРЕДБА №Е-РД-04-05 от 08.09.2016 г. за определяне на показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, както и за определяне на условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и изготвяне на оценка на енергийни спестявания;

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

- НАРЕДБА № 6 от 24 февруари 2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи (ЗЕ) (изм. и доп. ДВ. бр.76 от 27 Септември 2019 г.);
- НАРЕДБА за методиките за определянето на националната цел за енергийна ефективност и за определянето на общата кумулативна цел, въвеждането на схема за задължения за енергийни спестявания и разпределянето на индивидуалните цели за енергийни спестявания между задължените лица (в сила от 27.09.2016 г.).

III. ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ШАБЛА

3.1. Географска характеристика, релеф, климат, води и почви

Община Шабла е разположена в североизточната част на област Добрич. С площта си от 329,639 km² заема 7-о място сред 8-те общините на областта, което съставлява 6,98% от територията на областта.

Община Шабла е най-източната община на България – нос Шабла (най-източната точка на България).

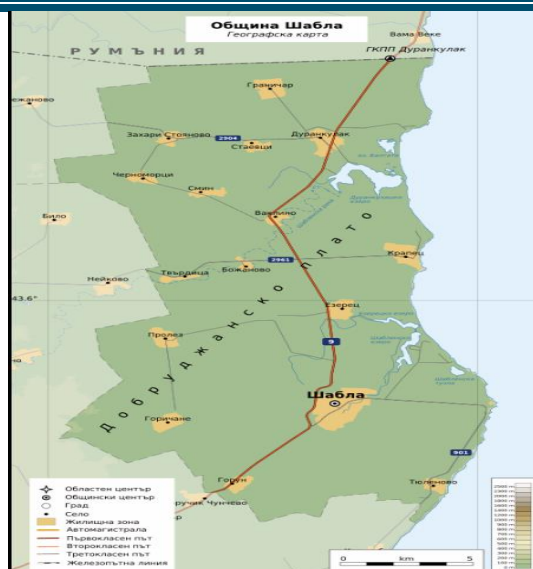
Граничи със следните общини и държави:

- на север – Румъния;
- на северозапад – община Генерал Тошево;
- на запад и юг - община Каварна;
- на изток - Черно море;

Общината обединява 16 населени места – един град, който е и административен център - гр. Шабла и петнадесет села: с. Божаново, с. Ваклино, с. Горичане, с. Горун, с. Граничар, с. Дуранкулак, с. Езерец, с. Захари Стояново, с. Крапец, с. Пролез, с. Смин, с. Стаевци, с. Твърдица, с. Тюленово, с. Черноморци.

Фиг. 1 Карта на територията на Община Шабла в Добричка област

Фиг. 2 Топографска карта на община Шабла

Релеф и геоложка характеристика

Релефът на община Шабла е изцяло равнинен, като територията ѝ попада в най-източните части на Добруджанското плато с лек наклон на изток и североизток. На изток завършва със стръмни, на места отвесни склонове към брега на Черно море. Сравнително малката територия на общината не е богата на релефни форми. Средната надморска височина на общината е 48 м., а най-високата точка е 102 м.н.в. и се намира западно от село Горичане.

Дължината на морския бряг е около 40 км., а акумулативните брегове са с обща дължина 13,4 км. Редуват се клифови участъци с обширни плажни ивици. На юг от нос Шабла брегът е скалист и постепенно увеличава височината си. Изграден е от варовици, които са силно окарстени и напукани, на места са образувани пещери и интересни подводни скални образувания. Морските плажове обхващат 22% от всички плажове по Българското Черноморско крайбрежие. От север на юг се редуват обширни плажови ивици: Дуранкулашки (65 дка); Крапецки – север (91 дка); Крапецки – юг (Езерецки) (50 дка); Шабленски (112 дка). Плажовете са от ситен и зърнест пясък образувачи на много места с пясъчни дюни.

Релефът на общината създава предпоставки за развитие на селското стопанство, с възможност за максимална механизация на производствените процеси и предпоставки за благоприятно разположение на техническата инфраструктура.

Територията на Община Шабла е изградена от седименти с кватернерна и неогенска възраст. Кватернерът е представен от следните генетични типове: еолично-алувиални, еолични, езерно-блатни и морски образувания.

Към морските образувания спадат съвременните плажни пясъци. Най-широките плажни ивици се намират в района на къмпинг „Добруджа— и къмпинг „Карвуна—, северно от Крапец.

Езерно-блатните отложения са представени основно от глини и пясъци. Срещат се в прибрежните части на Шабленското и Дуранкулашкото езеро.

В структурно-тектонското развитие на района най-важна роля играе Шабленско-Българевската грабенова зона, с която се свързва повишената сеизмична активност. Тя е сложно устроена по различните стратиграфски нива, с по-ясно изразен в дълбочина и затихващ по височина характер. Западната част на грабеновата зона е разположена на сушата, а източната - в акваторията на Черно море. Тя е изпълнена с дебели триаски седименти и отчасти пермски скали, без да е достигната подложката им, която вероятно е на дълбочина повече от 4000 м. Чрез разломи тя е разчленена на по-малки блокове. Структурно определящите разломи – Свети Николовски (Тюленски), Раковско-Горунски и Българевски са със субмеридионално направление.

Климат

Община Шабла е разположена в климатичен пояс с умерено-континентален климат с горещо лято и сравнително студена зима, която продължава 4 – 5 месеца. Средногодишната температура е 13,25° С, като най-топли са месеците юли и август със средна температура 28° С, а най-студен – януари – 0° С.

Снежната покривка се задържа за кратко, средно 10-20 дни в годината през месеците януари и февруари, а средната дебелина е около 7,2 см.

Лятото е продължително и горещо със средна температура около 28° С. Максимумът на валежите е през месец май.

На територията на община Шабла количествата средногодишни валежи са сравнително ниски - 50 мм./м². Характерен е зимният и летен максимум. Значителни количества на валежите са също валежите през пролетта, докато най- ниски са през есента. Средната относителна влажност на въздуха е 78%. През зимния период влажността достига 85- 86%, а през лятото спада до 68- 69 %

Неблагоприятни фактори са снежните навявания, заради силните ветрове през зимата и сравнително високите температури през лятото, достигащи до 36° С и повече през месеците юли и август.

Преобладават северозападни и югозападни ветрове. Средната годишна скорост на вятъра в района е 3-6 m/s. С най - висока средна скорост са северните, а с най – ниска югозападните и южните ветрове.

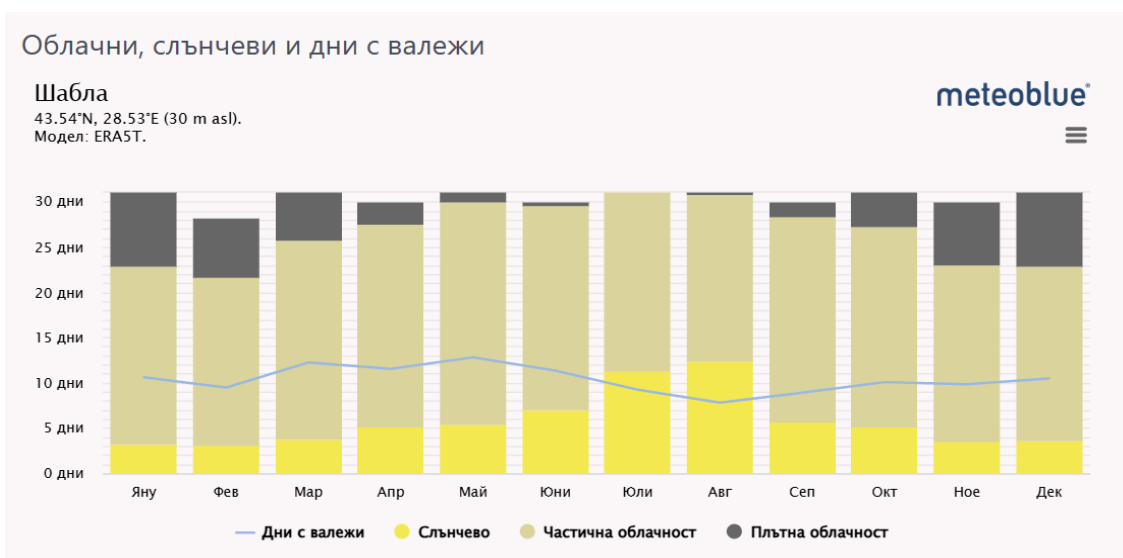
Важни фактори, формиращи климатичните особености, са радиационния баланс, ветровия режим и валежите. Слънчевата радиация е главен фактор за формирането на климата и едновременно с това основен климатичен елемент. В този район средногодишната продължителност на слънчевото греене е от 450 h до 1 750 h - 1 550 kWh/m² годишно.

Температурата на въздуха е пряко следствие от радиационния баланс. Показател за годишния режим на температурата са нейните средни месечни стойности. Средната годишна температура на въздуха е 13,25° C. Наблюдават се ясен минимум през януари (0° C) и максимум през юли и август (28° C).

Диаграма 1 Средни температури и валежи в община Шабла

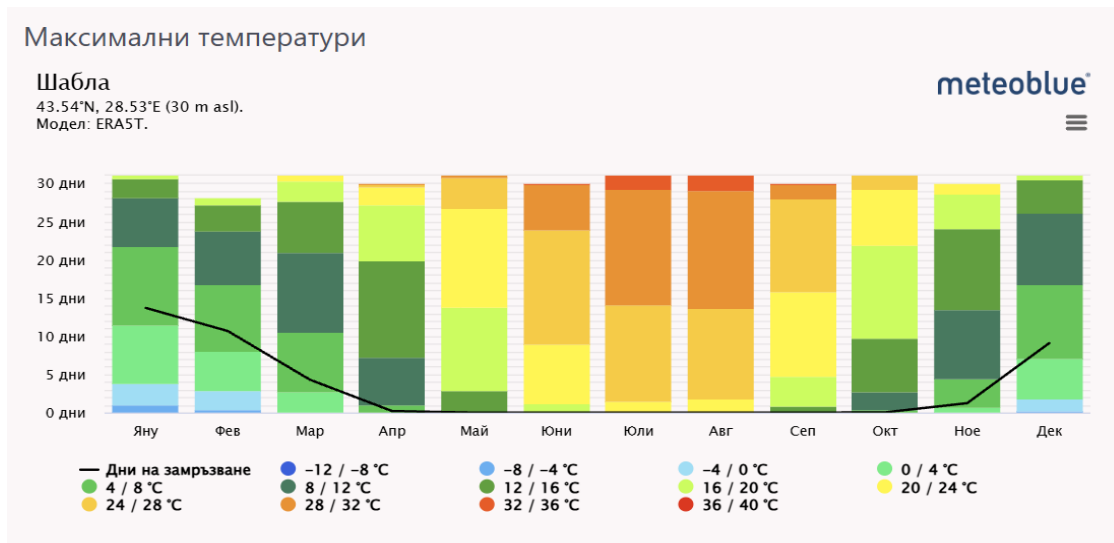
Диаграма 1 за "Среднодневният максимум" (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за община Шабла. По същия начин "Среднодневният минимум" (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (прекъснати червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.⁵

⁵Климатичните диаграми на meteoblue се базират на почасови метеорологични симулации за период от 30 години назад във времето и осигуряват добра информация за типичните климатични събития и очакваните метеорологични показатели (температура, валежи, слънчеви периоди и вятър). Симулацията на метеорологичните данни се извършва при пространствена резолюция от приблизително 30 км.

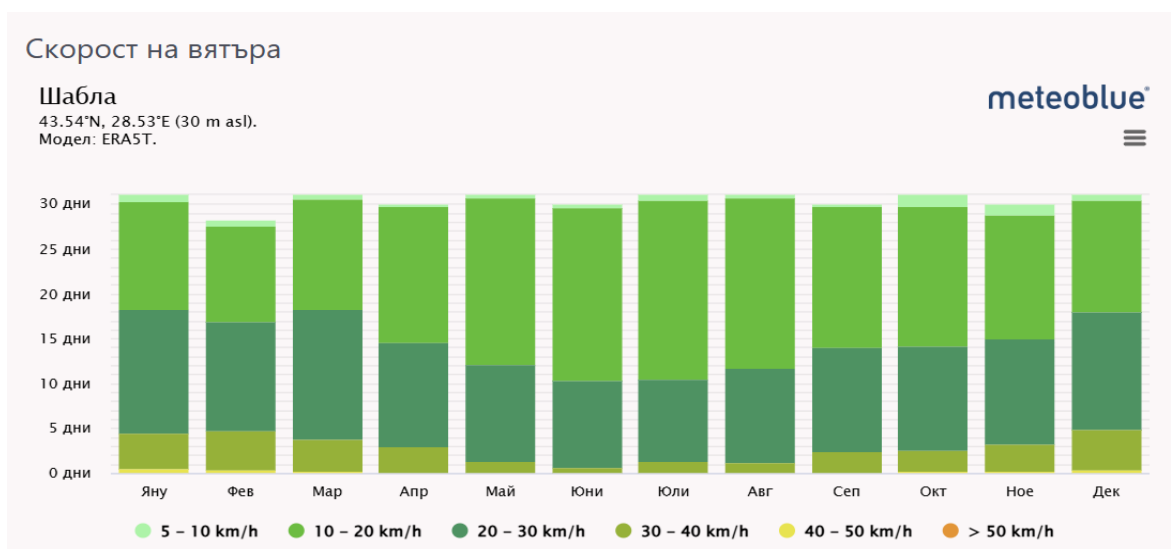
Дијаграма 2 Облачни, слънчеви и валежни дни на територията на община Шабла

Дијаграма 2 показва броя на дните на месечна база, които са слънчеви, с разкъсана облачност, облачни или с валежи.

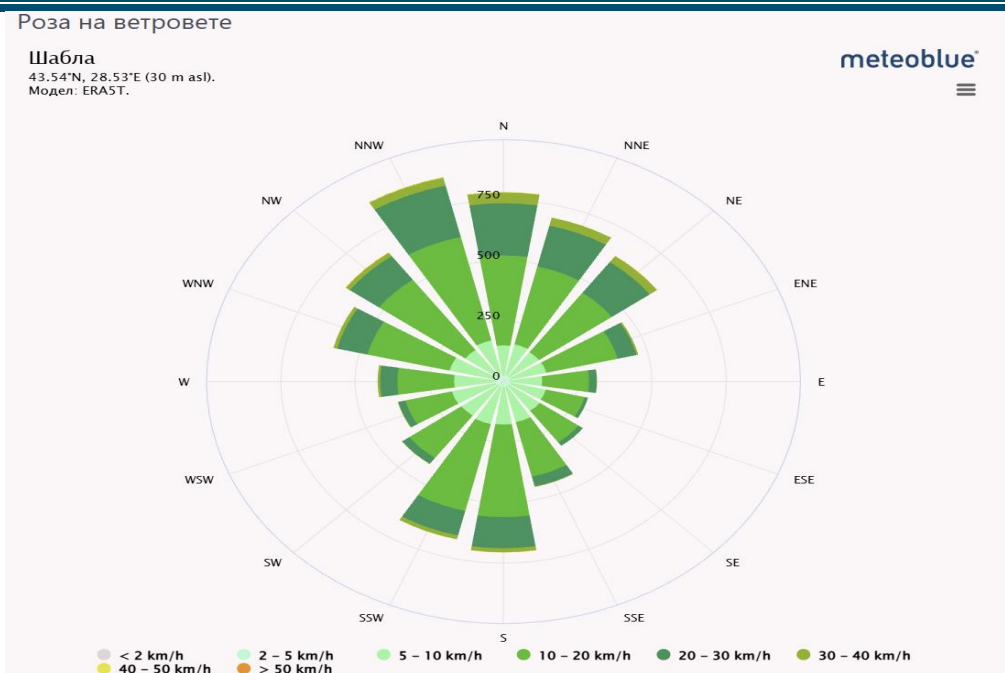
Дијаграма 3 Максимална температура за община Шабла

Дијаграма 3 за "Максимална температура" за община Шабла показва колко са дните на месечна база, в които са достигнати определени температурни стойности.

Дијаграма 4 Скорост на вятъра в община Шабла

Дијаграма 4 показва дните в месеца, през които вятърът достига определена скорост в община Шабла.

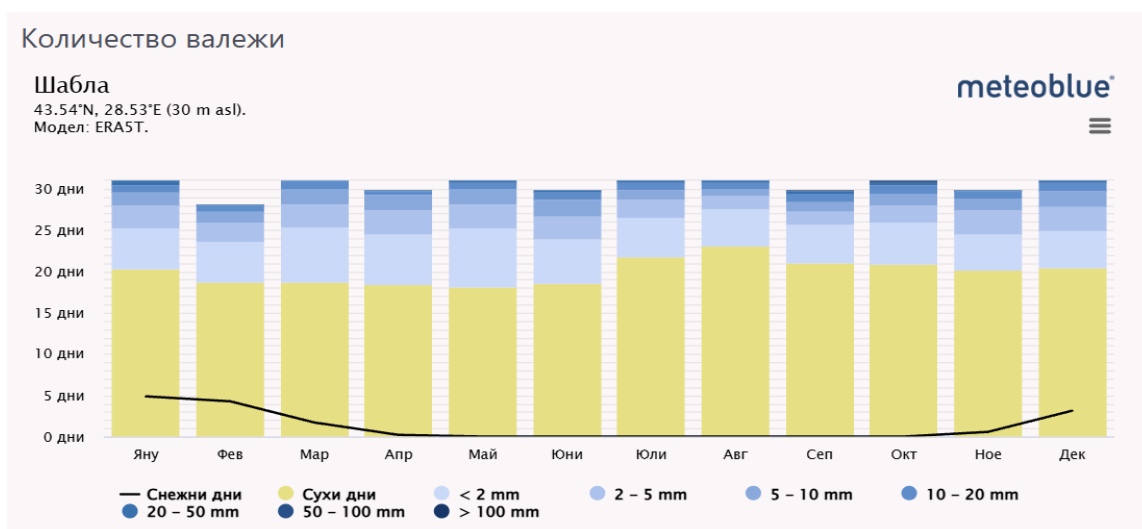

Диаграма 5 Розата на ветровете в община Шабла

Розата на вятъра за Шабла на диаграма 5 показва колко дни в годината вятърът духа от определена посока. Например ЮЗ: Вятърът духа от югозапад (ЮЗ) към североизток (СИ).

Вятърът е важен климатичен фактор, свързан с разликите в атмосферното налягане. Преобладаващите ветрове за общината са от северозапад, а в най-южната част – от юг и югозапад.

Съчетанието на температурите с останалите основни климатични компоненти – вятър (преобладаващ североизточен - неблагоприятен и през зимата и през лятото) или безветрие и относителна влажност на въздуха, големият брой температурни инверсии, води до голямо разнообразие на тези климатични характеристики.

Диаграма 6 Количество валежи в община Шабла по месеци (в мм.)

Средното годишно количество на валежите е 50 мм/м².

Хидрология

Община Шабла попада в обхвата на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР). Черноморски район изцяло или частично включва 8 административни области (Варненска, Добричка, Шуменска, Търговищка, Бургаска, Ямболска, Разградска, Сливенска) и 46 общини, с население 1 101 120 души към 2021 година (около 16 % от население на страната).

Според хидроложкото райониране Община Шабла принадлежи към района на източната част на Дунавската равнина с Предбалкана, която е с площ 10806.2 км.

Общината не е богата на повърхностни води. Специфична е хидрогеоложката характеристика. Повърхностно течащи води липсват. Характерна е изиявата на суходолия и дълбоки карстови форми, отвеждащи повърхностните води към по-долните хоризонти. Най-значимото суходолие е Шабленска река, която е с дължина около 31 км. Тя води началото си от община Каварна и преминава през селата Твърдица, Божаново и Ваклино, преди да се „влее“ в югозападния край на Дуранкулашкото езеро. През по-голямата част от годината, коритото ѝ е сухо. По-малко суходолие е Езерецка река, което е свързано с подхранването на Езерецкото и Шабленското езера

Специфични обекти са двете лиманни езера: Дуранкулашкото и Шабленското, както и някои по-малки и по-плитки езера: Езерецко, Блатнишко, Шабленската тузла. Дуранкулашкото езеро заема площ от 240 ха и е със средна дълбочина от около 4 м; Шабленското е с площ 224,6 ха и е с максимална дълбочина 8 – 9 м. Крайбрежията на езерата са обрасли с обилна блатна растителност.

Всички езера са пресноводни, с минимално засоляване от 1 до 3 промила, резултат от периодичните нахлувания при щормове на морска вода.

Хидрографската мрежа е представена от няколко реки, в чиито корита се формира само кратковременен повърхностен отток – обикновено при обилни валежи или интензивно снеготопене и по същество те представляват суходолия.

Към Черно море се насочват и оттичат по естествен път както повърхностните, така и подземните води на една значителна водосборна област. От всички релефни прорязвания, най-голямо е дерето, преминаващо източно от Ваклино.

На територията на общината има три сондажни минерални водоизточника и едно езеро с лечебна кал с обща минерализация 3-5 гр./а, с общ дебит около 200 л/сек, запаси от лечебна кал около 230 хил.тона. Водата от минералните извори, е подходяща за лечение на заболявания на опорно-двигателния апарат, периферната нервна система и др. Тя се препоръчва и за инхалации на дихателните пътища при неспецифични заболявания. Близко до калонаходището при с. Тюленово, при дълбок сондаж е разкрита минерална вода с температура 41 С и дебит

6000 л/мин., която се характеризира като хипертермална, хлоридно-натриева, със съдържание на свободен сероводород и метаборна киселина.

През последните години не са констатирани превишения на прага на замърсяване.

Лошо е техническото състояние на част от довеждащите водопроводи и водопроводни системи на населените места, които в по-голямата си част са изградени и въведени в експлоатация преди 70-те години на миналия век. Остава голям процентът на изградените от етернит (азбестоцимент) водопроводи. Тези фактори водят не само до големи загуби на вода, но създават и редица проблеми с качеството на питейната вода, поради възможността за нейното вторично замърсяване, особено при чести аварии на водопроводната мрежа.

Почви и полезни изкопаеми

Почвите са един от основните ресурси в общината. Територията на общината е заета изцяло с черноземи. Разпространени са и трите подтипа:

- Карбонатни черноземи;
- Типични черноземи;
- Излужени черноземи.

Карбонатните черноземи се срещат основно в северната част на общината и се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт, по механичен състав са средно до тежко пясъкливо-глинести, имат рохкав строеж, добър въздушен и топлинен режим. Почвената им реакция е слабо алкална. Те притежават добра водопроницаемост и средна водозадържаща способност. Отличават се с добро плодородие. Главно мероприятие за получаване на високи добиви е подобряване на водния им режим.

Значително разпространение на територията на общината имат и типичните черноземи, отново в централната и северна част на общината. По своите морфологични, физични и химични свойства типичните черноземи са сходни с карбонатните черноземи, поради което са обединени в една агропроизводствена група.

Излужените черноземи са разпространени най-много в южната част на общината. Тези почви се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт. Механичният им състав е средно до тежко пясъкливо глинест.

Характерните особености на черноземите обезпечават добро естествено плодородие. Освен това за отбелязване е и благоприятното им съчетаване с климатичните особености на района. Независимо от по-ниските валежи, селскостопанските култури се осигуряват добре с влага благодарение на високата атмосферна влажност и ниската изпаряемост в зоната на Черноморското крайбрежие.

Почвено-климатичните и релефни условия в община Шабла са благоприятни за развитието и продуктивните възможности на основните селскостопански култури в района и

могат да се причислят към —добрите земи‖ със среден бонитет от 71 бала. Най-подходящи са за отглеждане на пшеница, царевица, слънчоглед и люцерна, където бонитетният бал се движи от 80 до 85 бала.

Няма установено замърсяване на почвите на територията на общината с устойчиви органични замърсители и препарати за растителна защита, с тежки метали и металоиди. Общото състояние на почвите в района е добро. Риск съществува от наземното и въздушно наторяване с торове от земеделските производители.

Територията на Община Шабла не е богата на полезни изкопаеми, установено е наличие на въглища и манганова руда, добива се нефт от находища с ограничени запаси и затихващи функции.

Тюленовското газонепфено находище се намира в най-североизточната част на България. Открито е на 31.05.1951 г. Прокарани са около 600 сондажа, като в момента работят 400, а редовно около 200. По късно са открити и газови сондажи - в Българево, Крапец, Блатница. С химичния си състав тюленовският нефт се доближава до един естествен мазут. Тюленовското газонепфено находище се намира в изтощителен стадий на експлоатация (месечно се добиват 900 тона нефт).

Близо до границата е разположен Добруджанския въглищен басейн, в карбонските седименти на който са проучени и оценени значителни запаси от черни каменни въглища на дълбочина под 1200-1300 м.

„Шабленската тузла‖ е с площ на езерото около 240 дка и притежава запаси висококачествена лечебна кал от около 230 хил. тона. Калта се характеризира като утаечна лиманна кал, със силикатно-карбонатен кристален скелет и ниско съдържание на гипс. Тя е гъста, черна, пластична и мазна на пипане, със силна миризма на сероводород.

Биоразнообразие

Според комплексното физикогеографско райониране община Шабла попада в Източна Дунавска равнина. Общината се характеризира със сравнително добре запазена растителност. Характерна е ксерофитна и мезоксерофитна, микротермна и мезотермна растителност в ксеротермния дъбов пояс и в хълмистите равнини. От тревната растителност преобладава луковидна ливадина, пасищен райграс, троскот, на места и белизма и по-рядко садина, главно по селските мери.

От представителите на лечебните растения: коприва, лапад, лайка, лавандула, мащерка, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт и червен кантарион, горска ягода, глухарче, бръшлян, девесил, овча опашка, мъжка папрат, сладка папрат, живовлек, липа, люляк, бодлив залист и др.

На територията на Община Шабла са разпространени следните основни дървесни видове: черен бор, дъб, цер, бряст, ясен, липа, топола, явор, орех, акация, келяв габър и др. От тях са сформирани както чисти насаждения, така и смесени широколистни, широколистно-иглолистни дървостои.

Горски фонд

Горите на териториите на община Шабла са с обща площ около 10 ха, и заемат близо 2.2 от територията, което е най-ниския процент от всички черноморски общини. Процентът на лесистост е 0.4, което е под минималния процент за страната. Общата площ на горите от държавния горски фонд (ДГФ) възлиза на 1221.7 ха, от която залесена 857.2 ха и незалесена 364.5 ха, върху територията на община Шабла има създадени и гори върху земите на бившите ТКЗС, АПК и др., които в днешно време се отчитат като гори върху селскостопански фонд и възлизат на 210.2 ха залесена площ.

Общата горска площ на територията на община Шабла към 2023 г. е 1322 ха, от които относителният дял на държавните горски територии е 69,3%, общински гори са 259 ха или 19,6% , 4,5% са гори на частни физически лица, 6,7% гори на частни юридически лица и 0% са гори на религиозни общности.

Основните дървесни видове, които участват в състава на насажденията са акация, гледичия и планински ясен.

Една малка част от територията на ДГФ - 42 ха е заета от иглолистна растителност, смърч и предимно червен бор.

Разликата от 241 ха между общата горска площ и залесената горска площ 1081 ха се изразява в това, че има незалесени горски територии/голини, не лесопригодни площи и площи попадащи в блата. Общият размер на предвиденото ползване на дървесина за периода 2021-2023 г. е 15 244 плътни куб.м. или средно годишно ползване в размер на 5081 плътни куб.м. Осъщественото ползване на дървесина от горския фонд на община Шабла за отчетните три години е 10 868 плътни куб.м., което е с 4376 плътни куб.м. по-малко от предвиденото.

За периода 2021 – 2023 г. на територията на община Шабла е извършено залесяване на обща площ от 129 дка горски територии в землищата на селата: Горичане, Стаевци, Черноморци, Твърдица, извършена е почвоподготовка в землището на с. Горичане. На горска територия в Община Шабла попадат следните защитени зони:

- **Защитена зона „Езеро-Шабла-Езерец“ с код BG0000621, обща площ 187,1 ха, от която залесена 156,9 ха и незалесена 30,2 ха;**
- **Защитена зона „Езеро Дуранкулак“ с код BG0000154, обща площ 335,9 ха, от която залесена 217,1 ха и незалесена 118,8 ха;**

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. Горите са източник и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници. С оглед развитието на туризма в района е важно да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия

Община Шабла е включена към Държавно горско стопанство (ДГС) Балчик, което има за стопанисване 4 административни области - Шумен, Варна, Добрич и Търговище.

Няма условия за развитие на сериозни ерозионни процеси. Основният вид състав на горите се състои от широколистни видове.

Животински свят

Фауната в разглеждания район попада в два зоогеографски района – Добруджански фаунистичен район и Крайчерноморски фаунистичен район Добруджански фаунистичен район.

В него преобладават степните фаунистични видове /лалугер, хомяк, заек, степен орел/, едри хищници /вълк, лисица/ и дребни хищници /пъстрият и степният пор/, както и типични степни елементи (многоножки, скакалци). Гнездящите птици имат най-голямо сходство с тези от Черноморското крайбрежие.

Крайчерноморски фаунистичен район

Обхваща крайбрежната ивица. Фауната на района е невероятно богата. Срещат се много костенурки (*Testudo graeca*), жълтокоремник (*Ophisaurus apodus*), редки насекоми и десетки видове птици, както следва:

- Видове по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:

Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Обикновен буревестник (*Puffinus yelkouan*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*) и др.

- Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco*

tinnunculus), Сокол орко (Falco subbuteo), Речен дъждосвирец (Charadrius dubius), Пчелояд (Merops apiaster).

На територията на община Шабла биоразнообразието е изключително богато. Срещат се основни европейски типове местообитания. Към тях се прибавят значителен брой уникални и представителни съобщества и екосистеми. От изключителен интерес е високото ниво на ендемизъм - видове, намиращи се само тук и никъде другаде по света, както и множеството редки видове, голяма част от които са включени в световния списък за глобално застрашените от изчезване видове. Сериозна за плаха за биоразнообразието представляват пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението.

Въздух

Община Шабла е извън списъка на населените места и райони от областта с измерени максимални еднократни стойности на вредните показатели, които замърсяват атмосферния въздух съгласно българския Закон за чистотата на атмосферния въздух.

Поради липсващи замърсители като промишлени предприятия, натоварени транспортно-комуникационни артерии и пр., въздухът в общината е чист. Общината е пощадена от големи регионални източници на замърсяване на атмосферния въздух. Попада в групата райони, в които нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове.

В преобладаващата си част, местните източници на замърсяване на атмосферния въздух са малки емитери с непосредствено въздействие. Сред тях е битовото отопление (сезонен фактор) и автотранспорта.

Автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник, основно на фини прахови частици (ФПЧ10). Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни.

Друг източник на прахово замърсяване са мръсните и в лошо състояние улични мрежи на населените места. Проблем за жителите на някои села са и неприятните миризми от торищата около личните стопанства в населени места, а в някои случаи и от непочистени септични и попивни ями или повърхностно заустени отпадни води.

Споменатите по-горе фактори не създават предпоставки за по-продължително задържане на вредни замърсители в приземния слой на атмосферата.

Като замърсители на въздух могат да се посочат домашните печки на твърдо гориво, които са разположени в почти всяко домакинство.

Местоположението на община Шабла оформя едно важно нейно предимство – възможността да се съхрани чистотата на въздуха и природата, днес качества, по-ценни от силното урбанизиране на дадена територия.

3.2 Население и демографска характеристика

От предоставените статистически данни за населението на Община Шабла – с общински център – гр. Шабла, по данни на Националния статистически институт от последното преброяване през 2021 година, може да се обобщи следната текуща характеристика за демографията на Общината: Урбанистичната структура на Община Шабла се състои 16 населени места - един град и 15 села. Административен център на общината е град Шабла. Според броя на населението си, селата са: много малки /под 200/ – 13 населени места и малки /от 200 до 1000 жители/ – 2 населени места. Има 12 населени места с положителен прираст в периода 2019 – 2020 г., като населението на цялата община нараства с 64 души. По населени места, броят на населението е разпределен неравномерно. Населението на Община Шабла, от последното преброяване през 2021 година, е 4314 души.

От цялото население на общината гр. Шабла е с 2655 души към 31.12.2024 г. с. Дуранкулак, който не е общински център, е втори по брой население – 268 души. На трето място се нарежда с. Крапец - 241 души. На четвърто място са с. Граничар и с. Ваклино – 103 и 100 души. Това са и петте населени места с най-много население в общината. Най-малко по брой население е село Стаевци - 1 души.

Таблица 1. Население по населени места - Община Шабла /2024/

Населено място	Население 2024
с. Божаново	5
с. Ваклино	100
с. Горичане	37
с. Горун	65
с. Граничар	103
с. Дуранкулак	268
с. Езерец	81
с. Захари Стояново	61
с. Крапец	241
с. Пролез	14
с. Смин	25
с. Стаевци	1
с. Твърдица	9
с. Тюленово	77
с. Черноморци	28
гр. Шабла	2655
Всичко за общината	3770

Източник: По данни на НСИ към 31.12.2024 г.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

Населението на Община Шабла намалява. Тенденцията за намаляване на населението е трайна, с умерени постоянни темпове. Най-голямо влияние върху динамиката на населението оказват естествения и механичния прираст, като преобладаващо на него се дължи цялото движение на населението в общината.

Естественият прираст на населението е отрицателен за периода 2019-2024 г., средно по минус 79 души на година. За периода 2019-2024 г. средногодишният брой на живородените деца в община Шабла е 28, а средната смъртност е 107 човека годишно. За последните 6 години естественият прираст на населението е отрицателен, като през 2021 години достига до минус 116 души. Това е трайна тенденция, която се наблюдава за цитирания период.

Механичният прираст на населението се променя динамично и през 2019 г. е отрицателен -12 души, като през 2020-2021 г. има положителни стойности от съответно +131 души и + 93 души. Средногодишно населението на община Шабла за периода 2019-2024 г. се е увеличило от миграция с малко над 28 човека, или общо с 170 души за целия период, което оказва положително влияние върху демографските процеси.

Таблица 2. Брой на населението в община Шабла за периода /2019-2024/

<i>Година</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>
Всичко	4273	4337	4314	3906	3844	3770
Мъже	2109	2144	2128	1907	1863	1829
Жени	2164	2193	2186	1999	1981	1941

Източник: НСИ

Таблица 3. Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020 - 2024 г.

	2019			2020			2021			2022			2023			2024		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	4273	2109	2164	4337	2144	2193	4314	2128	2186	3906	1907	1999	3844	1863	1981	3770	1829	1941
Под трудоспособна⁶ възраст	487	279	208	488	270	218	487	269	218	400	215	185	397	213	184	385	207	178
В трудоспособна⁷ възраст	2333	1278	1055	2364	1307	1057	2356	1301	1055	2087	1156	931	2043	1124	919	1988	1096	892
Над трудоспособна⁸ възраст	1453	552	901	1485	567	918	1471	558	913	1419	536	883	1404	526	878	1397	526	871

⁶ Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

⁷ В трудоспособна възраст - жени от 16 до 62 години и 4 месеца и мъже от 16 до 64 години и 7 месец за 2025 г.

⁸ Над трудоспособна възраст - тези граници са от навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

Данните от таблицата показват, че по отношение на възрастовата структура на населението през периода 2019-2024 г. се наблюдава следната тенденция: Населението намалява и в трите възрастови групи, с най-голяма степен за трудоспособната възраст - от 2333 души през 2020 г. стига до 1988 души през 2024.. „Картината“ се покрива с тази средна за страната, характеризираща се с намаляване на населението и в трите възрастови групи и нарастване само на относителния дял на населението в над трудоспособна възраст. Отрицателното демографско развитие за община Шабла се свързва с фактори като висока безработица и икономическо развитие, базирано основно на селското стопанство.

Трайна е тенденцията на напускане на общината от хора в работоспособна възраст, които търсят препитание в чужбина и по-големите градове на страната. В резултат на тези процеси се наблюдава трайна тенденция на намаляване броя на хората със средно специално и висше образование. Безработицата и непълната заетост отбелязват нарастване през последните години.

3.3. Домакинства

В община Шабла към 07.09.2021 г. са регистрирани 1877 домакинства и 4003 лица в домакинствата, а жилищните сгради са 3473 бр. (НСИ 2021 г.), като в града са 1693, а в селата са 1780 (към 07.09.2021 г.). 85% от жилищата в града и 66% от тези в селата са тухлени.

Състоянието на енергийното потребление в община Шабла се характеризира с енерго-интензивна структура, морално остарели технологии, оборудване и уреди, както и неблагоприятен енергиен баланс на домакинствата с много високо потребление на електроенергия за отопление.

Разходите за електрическа и топлинна енергия се нареждат на едно от първите места за домакинствата в региона.

Като проблеми на домакинствата се открояват отоплението на твърди горива през зимните месеци или на електрическа енергия, високата енерго-пропускливост на сградите, съчетано с използването на електроуреди от нисък клас на енерго-ефективност, което води до високо потребление на енергия и аналогично до увеличаване на разходите за потребителите.

С прилагането на мерките за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор ще бъде подобро състоянието на жилищните сгради и ще бъде повишена енергоефективността им, ще се намалят годишните разходи на домакинствата в резултат на икономия от енергия, ще се удължи експлоатационния срок на обновените сгради и техните инсталации, ще се подобри комфорта на жилищните сгради и ще се намалят въглеродните емисии, отделяни от тях.

Данни за вида на отоплението от домакинствата са налични само от националните преброявания, като последното такова е от 2021 г.

От 3745 жилища, обитавани са 1762 или 47%. Според него в областта 38% се отопляват, използвайки електроенергия, а приблизително 75% процента използват твърди горива, като дърва, въглища, брикети и т.н. Освен с електроенергия и твърдо гориво, от няколко години една част, около 6.5 % вече и с пелети и др. Има данни за едно домакинство, което използва ВЕИ източници от на територията на общината. 2.27 % от домакинствата са свързани към газоразпределителната мрежа, тъй като Шабла е една от малкото общини с достъп до местен добив на природен газ. Близо 4 % са посочили, че не използват енергия за отопление.

(*Сумарно процентите са повече от 100, защото респондентите са посочили повече от един отговор.)

Доставчик на електроенергия за бита е "Енерго-Про Продажби" АД.

Потребление на енергия от възобновяеми източници – вероятно има отделни случаи за производство на БГВ от соларни системи, както и нови горивни камери и/или камини, но в общината липсват данни за техния брой.

В община Шабла жилищните сгради по данни на НСИ към 07.09.2021 г. са 3473 на брой. През 2024 г. жилищните сгради са 3440 на брой, като са извадени данните за разрушени сгради и са прибавени новопостроените за периода 2021-2024 г. Най-много жилищни сгради са построени в периода преди 1960 г. (43%), а периода след 2000 г. този процент е приблизително 12 %. Преобладаващо са тухлени постройки с бетонна плоча - 1349 на брой (за 2021 г.).

Преобладават тристайните и четиристайните жилища, над 68.8% или 2595 броя, като част от тях са модернизирани. Жилищни блокове на територията на общината са общо 13, които са на 3 и повече етажи и се намират в града.

Преобладаващата част от жилищата са собственост на частни физически лица.

Основните проблеми, свързани с жилищния фонд в община Шабла, които се открояват, са сравнително остарелите фасади, стари дограми, лоша изолация или липса на такава, висока енергопропускливост и др. Голяма част от мерките, които се прилагат от фирми и частни лица, не са свързани с повишаване на енергийната ефективност. Като пречки за това, както и за влошаването на жилищния фонд, са липсата на добра осведоменост на гражданите за намаляване на консумацията за енергия, високите цени за обследване и саниране на сградите, неефективните вътрешносградни отоплителни мрежи, употреба на нискоефективни съоръжения и енергоносители, липса на топлоизолация, както и ограниченото използване и внедряване на енергоефективни материали.

В община Шабла има подадена информация за 3745 жилищни сгради, като 333 жилища с външна изолация върху цялата фасада на сградата. В 297 жилища има частично положена външна изолация. 3115 жилища все още нямат никаква изолация.

На територията на общината има 1086 жилища с изцяло подменена енергоспестяваща дограма и 530 с частично подменена. Към 2021 г. 2129 жилища са все още със стара и амортизирана, дървена дограма. Обитавани са 1762 жилища. 471 са свързани с обществена канализация, а 51 не разполагат дори с локално пречиствателно съоръжение (септична или помийна яма). Необитавани са 1983 жилища на територията на цялата община.

Изпълняват се частични енергоспестяващи мерки върху сгради от битовия сектор, определени от желанието и възможностите на собствениците, но те са недостатъчни. Най-висок дял от домакинствата (1226 домакинства), използват дърва за отопление.

Над 38% от домакинствата, използващи електроенергия за отопление използват неефективни стари електрически уреди, а не високо енергоефективни. Основната причина е в ниската покупателна способност, особено на населението от третата възраст. Голяма част от хората не са информирани за етикетирането на стоките и параметрите им по отношение на икономично използване на електрическа енергия.

През последните години Общината създава благоприятни условия за привличане на финансов ресурс по оперативните програми и търси постоянно механизми за реализация на мерки за повишаване на ЕЕ.

В последните години нараства интересът към слънчевите колектори и системи за затопляне на вода, тъй като за климатичната зона, в която попада територията на Община Шабла, слънчевите системи могат да доставят от 50 до 75 % от необходимата енергия за затопляне на потребяваната от домакинството вода. Към момента няма данни за домакинства използваните системи за БГВ чрез слънчева енергия на територията на цялата област.

3.4. Сграден фонд

Съществуващите сгради на територията на община Шабла към 2021 г. са както следва: 3473 са жилищни сгради, над 40 са общинските сгради, включително административни сгради с общо разгъната застроена площ над (РЗП) 30 000 кв. м.

Община Шабла е изпълнила общо 11 проекта за прилагане на мерки за ЕЕ в общински сгради от 2006 г. до 2025 г.

За 11 общински сгради са изготвени енергийни обследвания. Според тях преобладаващият енергиен клас е „А“, което говори за добро състояние по отношение на енергийната ефективност в конкретните сгради.

Общинските сгради в общината са предимно масивни (със стоманобетонни носещи конструкции и тухлени стени).

Някои от тях (особено тези в общинското средище гр. Шабла) са в задоволително физическо състояние, но се нуждаят от частични и/или по-значителни ремонти, както и от промяна на режима на ползването им, чието състояние е коментирано по-долу в плана.

Всички сгради са електрифицирани, водоснабдени, с канализация и с добър транспортен достъп.

Съществуват общински сгради, в които са изпълнени пакети от енергоспестяващи мерки и такива, в които има изпълнени единични мерки за енергийна ефективност. За периода 2022-2025 г. по данни на община Шабла са изпълнени ремонтни дейности, с цел повишаване на енергийната ефективност на следните общински и жилищни сгради:

Таблица 4. Общински сгради с изпълнени енергоспестяващи мерки

№ обект	У-ще, детска градина, читалище, друго адрес	ЕСМ по отопление (подмяна котел, др.)	Подмяна на дограма	Изолация на под / покрив	Изолация на външни стени	ЕСМ по осветление	ВЕИ	Източник на финансиране
1	СУ „Асен Златаров“ гр. Шабла ул. „Добруджа“ 5	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НПВУ
2	Сградата на общинска администрация гр.Шабла ул. „Равно поле“ 35	ДА	ДА/частично/	НЕ	ДА	ДА	ДА	Програма „Възобновяема енергия, ЕЕ, енергийна сигурност“ към МЕ
3	Сградата на общинска администрация	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	Проект „Красива България“ към МТСП

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

	гр.Шабла ул.“Равно поле“ 35								
4	Районна служба „ЛБЗНС“ гр.Шабла	ДА	ДА	НЕ	ДА	ДА	ДА	ДА	Програма „Възобновяема енергия, ЕЕ, енергийна сигурност“ към МЕ
5	Спортен комплекс гр. Шабла ул. „Янтра“3	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	ДА	НПВУ
6	Спортен комплекс гр. Шабла ул. „Янтра“3	ДА	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ	Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V- А Румъния – България 2014-2020 г.
7	Административна сграда – Кметство с.Езерец	НЕ	ДА	НЕ	ДА	ДА	НЕ	НЕ	Проект „Красива България“ към МТСП
8	Административна сграда – Кметство с. Горун	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	Общинско финансиране
9	Подобряване на ЕЕ на територията на община Шабла, чрез обновяване на системата за УО в гр.Шабла и определени населени места	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	МВУ
10	Подобряване на ЕЕ на територията на община Шабла, чрез обновяване на системата за УО в гр.Шабла	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	Програма „Възобновяема енергия, ЕЕ, енергийна сигурност“ към МЕ
11	ОУ „Климент Охридски“ с.Дуранкулак	НЕ	ДА	НЕ	ДА	НЕ	НЕ	НЕ	Общинско финансиране

По данни на Община Шабла

Таблица 5. Сгради с извършени енергийни обследвания в община Шабла за периода 2014-2025 г.

Наименование	Година на въвеждане в експлоатация	Тип	Клас актуално състояние	Клас след ЕС М	ЗП, m ²	Разг.заст. площ, m ²	Отопляема площ, m ²	Потребна енергия акт. състояние, kW	Потребна енергия след ЕС М, kWh/год.	Необходими инвестиции лв./год.	Срок на откупване, год.	Дата на издаване на сертификата
--------------	------------------------------------	-----	-------------------------	----------------	--------------------	---------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------	-------------------------	---------------------------------

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

h/г од.												
СУ "АСЕН ЗЛАТ АРОВ" - ФИЗКУЛТУРЕН САЛОН	1962	Сгради за спорт	B	A	250	305	305	48190	30903	28400	8.87	1/16/2019
СПОРТНА ЗАЛА	1983	Скала с индивидуални граници на класовете	G	A	1992.24	3889.7	3889.7	943252.25	592703.25	525415	6.81	9/5/2017
СУ "АСЕН ЗЛАТ АРОВ" - УЧИЛИЩНА СГРАДА	1962	Сгради за образование и наука - училища	D	A	1230	2594	2594	247983.806	53965.576	650285	12.19	1/6/2023
ЖИЛИЩНА СГРАДА	2020	Многофамилна жилищна сграда/обществени	B		0	75	75	4537.5	4537.5		0	11/20/2020
ЕДНОФАМИЛНА ЖИЛИЩНА СГРАДА, УПИХ, КВ.30	2025	Еднофамилна жилищна сграда	A		0	93	93	2884.953	2884.953		0	6/16/2025
КЪЩА ЗА ГОСТИ И СЛЯТНА КУХИ	2022	Многофамилна жилищна сграда/	B		0	575.16	360.48	17843.76	17843.76		0	2/14/2022

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

Я И ТРАП ЕЗАР ИЯ		общез итие										
ЖИЛИ ЩНА СГРА ДА	2022	Много фамил на жилищ на сграда/ общез итие	В		0	467	311	149 74. 65	1497 4.65		0	11/17/ 2022
СЕЗО ННА КЪЩ А ЗА ГОСТ И	2019	Сгради за общест вено обслуж ване в област та на хотели ерство то	В		0	285. 57	226.7 8	235 85. 12	2358 5.12		0	1/16/2 019

По данни на АУЕР

Има два обекта общинска собственост - едно училище (и физкултурен салон към него) и спортна зала, сертифицирани в периода 2017-2023 г.

Преобладаващият брой сгради са строени в периода преди 1960 г. - 43%. Едва около 30% от сградния фонд е с висока степен на енергийна ефективност, като преобладаващите мерки, приложени за подобряването им са подмяна на дограми и топлинно изолиране на обшивката на сградите. Като цяло общинският сграден фонд на територията на общината е остарял, амортизиран, което предопределя високите разходи за поддръжка и експлоатация. Има значителен потенциал за изпълнение на мерки за енергийна ефективност и постигане на добър комфорт на обитаване и работа. Повечето от сградите на общината са строени по времето, когато цената на енергията е била ниска и поради това външните ограждащи конструкции са причина за много недостатъци в сградите при експлоатацията им, по съществените от които са увеличените топлинни загуби и поява на конденз по вътрешните повърхности. Топлинните загуби понякога достигат до около 50% от общите топлинни загуби на сградите. Те се дължат предимно на ниските топлоизолационни качества на използваната дограма и некачествен монтаж, лошото физическо състояние на сградите и конструкциите.

Все още е много нисък процентът на прилагане на мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд в община Шабла, както и на източници на възобновяема енергия, което се дължи и на слабата информираност на населението за ползите от използването им и възможностите за привличане на външно финансиране.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

Повечето сгради от общинския сграден фонд на Община Шабла подлежат на задължително енергийно обследване, тъй като са с РЗП повече от 250 кв.м.

Общинският сграден фонд на община Шабла се състои от административни сгради, училищни сгради, детски градини, читалищни сгради.

Към 2024 г. община Шабла разполага общо с над 40 сгради, общинска собственост, от които в административния център – гр. Шабла са над 20, а останалите са разпределени по селата в общината. Най-много са сградите за административно обслужване – 16 сгради, следвани от сградите на образованието – 3 броя /в т.ч. училища, детски градини и ясли/ и от сградите в сферата на културата – 9 сгради.

През 2022-2024 г. са въведени мерки за енергийна ефективност в две ключови обществени сгради — на Общинската администрация и на Районната служба „Пожарна безопасност“. Мерките включват поставяне на топлоизолация, подмяна на дограма, нови климатични системи и изграждане на фотоволтаични инсталации за собствено потребление.

За програмния период 2026-2030 г. Общината залага изпълнението на енерго ефективни мерки в следните общински обекти:

Таблица 6. Описание на предвидените мерки за ЕЕ за изпълнение на общинските обекти

Обект	Населено място	Вид мярка	Конкретни мерки за енергийна ефективност	Степен на готовност	Възможен източник на финансиране	Очаквана икономия на енергия	Период на изпълнение на проекта в години
Общинска администрация Шабла	гр. Шабла	Енергийна ефективност на сграда	Надграждане на съществуващата фотоволтаична инсталация за производство на електрическа енергия за собствено потребление	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; други	Очаквано увеличение на дела на електроенергията за собствено потребление и намаляване на разходите за електроенергия; ориентировъчно 10–25 % допълнително намаляване на закупваната	2027г-2028г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

						електроенергия, подлежащо на уточняване след технически анализ.	
ОУ "Свети Климент Охридски"	с. Дуранкул ак	Енергийна ефективност на сграда	Изграждане на фотоволтаич на инсталация за собствени нужди върху покрива на сграда, подмяна на инсталациите за отопление и охлаждане чрез внедряване на високоэффект ивна термопомпен а технология	Инвестицио нно намерение / Предпроект но проучване / Инвестицио нен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; други	Очаквано намаление на на разходите за енергия: ориентировъчно 30–60 %, подлежащо на уточняване след обследване	2027г- 2028г
Детска градина „Дора Габе“- гр. Шабла	гр. Шабла	Енергийна ефективност на сграда	Изграждане на фотоволтаич на инсталация за собствени нужди върху покрива на сграда, подмяна на инсталациите за отопление и охлаждане чрез внедряване на високоэффект ивна	Инвестицио нно намерение / Предпроект но проучване / Инвестицио нен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; други	Очаквано намаление на енергопотреблен ието и/или на разходите за енергия: ориентировъчно 30–60 %, подлежащо на уточняване след обследване	2027г- 2028г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

			термопомпена технология				
Народно читалище "Зора 1894"	с. Шабла	Енергийна ефективност на сграда	Изграждане на фотоволтаична инсталация за собствени нужди върху покрива на сграда, инсталациите за отопление и охлаждане чрез внедряване на високоефективна термопомпена технология	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; програми за културна инфраструктура; други	Очаквано намаляване на разходите за енергия: ориентировъчно 30–60 %, подлежащо на уточняване след обследване	2027г-2028г
Народно читалище "Дружба 1898"	с. Дуранкул ак	Енергийна ефективност на сграда	Основен ремонт; топлоизолация; подмяна на дограма; ремонт на покрив; подмяна на осветление; Изграждане на фотоволтаична инсталация за собствени нужди върху покрива на сграда, инсталациите за отопление и охлаждане чрез внедряване на	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; програми за културна инфраструктура; други	Очаквано намаляване на разходите за енергия: ориентировъчно 30–60 %, подлежащо на уточняване след обследване	2026г-2030г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

			високоефективна термопомпена технология				
Кметство	с. Дуранкул ак	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г
Кметство	с. Езерец	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г
Кметство	с. Ваклино	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED;	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

			модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата				
Кметство	с. Горичане	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г
Кметство	с. Пролез	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

			на енергийните характеристики на сградата				
Кметство	с. Смин	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г
Кметство	с. Захари Стояново	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

			ки на сградата				
Кметство	с. Черноморци	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026-2030г
Кметство	с. Божаново	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г
Улично осветление	с. Горун, с. Горичане, с. Пролез, с. Смин, с. Захари Стояново, с. Черномор	Енергийна ефективност на техническа инфраструктура	Подмяна на осветителни тела; оптимизация на осветителната система; LED осветление;	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	50–70 % подлежаща на уточняване след обследване	2026г-2030г

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

	ци, с. Божаново		интелигентно управление				
Сграда "Нова поликлиника"	гр. Шабла	Енергийна ефективност на сграда	Подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г- 2030г
Кметство	с.Крапец	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на кметството	Топлинно изолиране на външни стени и покрив; подмяна на дограма; подмяна на осветление с LED; модернизация на отоплителна система; подобряване на енергийните характеристики на сградата	Инвестиционно намерение / Предпроектно проучване / Инвестиционен проект	Общински бюджет; европейски програми; национални програми; друго	20–40 %, подлежаща на уточняване след обследване	2026г- 2030г

Източник: По данни на Община Шабла

Целта е да се постигне висок енергиен клас на сградите в града и така да се постигне максимална автономност и енергийна ефективност. С този резултат ще бъдат постигнати цели във връзка с опазване на околната среда и климата. С подобряване на енергийната ефективност на тези сгради в гр. Шабла ще се допринесе за намаляване на икономическите и социалните различия. С изпълнението на проекта, общината показва как се справя със

своите инициативи за енергийна ефективност и допринася за по-големите усилия за смекчаване на глобалното затопляне.

Голяма част от сградите, собственост на Общината, са строени предимно в средата на миналия век и в общия случай се нуждаят от сериозни инвестиции в сферата на енергийната ефективност. Повечето сгради са с ниски качества по отношение на топлотехническите характеристики на стени, под и остъкления на фасадите. Външните стени са изпълнени с ниски топлотехнически характеристики и изискват допълнителна топлоизолация. Дограмите и вратите на сградите, които не са подменени с PVC дограма, а са изработени от дървени профили, са с висок коефициент на топлопреминаване, което изисква подмяна с нова дограма с двоен стъклопакет с нискоемисионно стъкло.

За отопление на административната сграда в гр. Шабла, на детските градини и училищата се използва нефта и ел. енергия, докато в селата общинските сгради са с предимно локални топлоизточници - печки на дърва. В по-голямата си част локалното отопление на обществените сгради работят с твърди горива е неефективно, липсва измервателна апаратура и автоматизация.

За следващия програмен период (2026-2030 г.) е предвидено да бъде продължено изпълнението на дейности по подобряване на енергийна ефективност на обществени сгради, в които се предоставят обществени услуги. Предвижда се извършване на обследвания и внедряване на мерки за енергийна ефективност и ВЕИ в общинските сгради.

Състоянието на жилищния и сграден фонд на частните лица в голяма степен припокрива това на общинските сгради. Повечето частни жилища се нуждаят от смяна на дограмата, саниране, полагане на топлоизолация на външни стени, покрив и под. Санирането на еднофамилни и жилищни сгради е сред приоритетите на общинската енергийна политика. По-голямата част от старите частни сгради и жилища се нуждаят от сериозни инвестиции за внедряване на мерки за енергийна ефективност. Този сграден фонд ще съществува дълго и е необходимо да се вземат мерки за възстановяването му, ако за всеки конкретен случай това е икономически оправдано.

Подобряването на топлоизолацията, модернизирането на отоплителните инсталации, използването на слънчева енергия и т.н. могат да намалят енергопотреблението в стария сграден фонд с 50%, а и повече. Външните стени на повечето стари сгради имат до 5 пъти по-големи топлинни загуби в сравнение с нормите за ново строителство.

Как се постига висока енергийна ефективност?

- Намаляване на топлинните загуби през сградната обвивка;

- Архитектурна форма и ориентация;
- Висока изолираща способност на всички ограждащи елементи на сградата, граничещи с почвата или с околния въздух;
- Защита на топлинните мостове в сградната обвивка;
- Контрол на инфилтрацията на въздух през ограждащите елементи на сградата;
- Пасивно използване на слънчевата енергия и на други природни източници;

Изпълнението на комплекса от мерки би следвало да доведе до:

- Увеличаване на комфорта на обитаване на сградата (достигане до нормативните показатели за качество на микроклимата), при фиксирани финансови разходи за енергия;
- Запазване на нормативните показатели за комфорт на обитаване на сградата, както и намаляване на финансовите разходи за енергия.
- Комбинация от тези възможности чрез достигане на нормативни показатели за комфорт паралелно с възможност за намаляване на финансовите разходи за енергия.

На всички съществуващите сгради следва да се съставят технически паспорти след реконструкциите, част от които е и сертификата за енергийна ефективност, съгласно изискванията на НАРЕДБА №5 за техническите паспорти на строежите от 28.XII.2006 г. (посл. изм. изм. ДВ. бр.68 от 17 Август 2021 г.).

От 1 януари 2021 година вече всички нови сгради в ЕС трябва да използват много малко количество външна енергия за отопление, охлаждане или топла вода. Това се постига, като се произвежда енергия на място и се намалява потреблението.

Една такава възможност пред общината е подпомагането и развитието на местни енергийни общности с участие на гражданите. При наличието на 15 фотоволтаични електроцентрали на територията на общината, тя може да инициира регистрацията на енергийни общности/кооперативи, като сама вземе участие в тях, по примера на други общини като Габрово, Бургас, София.

Въвежда се и задължително енергийно сертифициране на сградите, за да могат собствениците и наемателите да сравняват лесно ефективността. Новите изисквания са част от стремежа на ЕС за засилване на потреблението от чисти енергийни източници.

3.5. Промисленост

Промишлеността е отрасъл, който на територията на община Шабла не е много развит и се представлява предимно от микро и малки предприятия, развиващи дейност в подотрасъл „хранително-вкусова промишленост“ на основата на селското стопанство.

Промишлеността не притежава доминиращ характер над останалите отраслови структури.

Промишлеността в община Шабла е представена от предприятия на преработващата промишленост. Най-много предприятия към 2019 г. има в сектор „Търговия— – 67 броя (24,54%), като за периода 2017-2019 г. са намалели с 8 броя. В сектор „Селско, горско и рибно стопанство— са регистрирани 56 предприятия (20,51%), като за тригодишния период те са намалели с 11. В сектор „Хотелиерство и ресторантьорство— броя на предприятията е 49 (17,95%) и се запазва почти непроменен през последните години. Четвърто място по брой предприятия заема сектор „Операции с недвижими имоти—, в който към 2019 г. са регистрирани 38 предприятия (13,92%), а броят им драстично намалява от 2017 г. когато са били 66 броя. В останалите сектори броят на фирмите се променя в по-тесни граници. Нарастване в броя на предприятията има единствено в сектор “Преработваща промишленост”, където нараства от 8 на 11 предприятия (4,03%). Най-малко са предприятията в сектор „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти, далекосъобщения- 1,10%.

Икономическият потенциал на общината е съсредоточен основно в гр. Шабла и се явява основен фактор за осигуряване на трудова заетост на работната сила от района.

Най-голям финансов дял по отношение на произведената продукция и приходи от дейността имат предприятията в сектор „Селско, горско и рибно стопанство— – около 55% от общия дял и сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети— – около 14%.

Преобладаваща част от предприятията в община Шабла през 2019 г. са микро с до 9 заети лица – 93,41%. Малките фирми от 10 до 49 човека са 18 или 6,6%, а средни и големи фирми не са регистрирани.

Чуждестранните инвестиции в община Шабла през периода 2017-2019 г. намаляват в много голяма степен. През 2017 г. общият им размер е 7123 хил.евро, през 2018 г. се отчита спад до 493 хил.евро, а в края на разгледания период са едва 93 хил.евро. За последните три години общото намаляване на размера на чуждестранните инвестиции е около 98%.

Бизнес инфраструктура и основни предприятия:

Специализиран промишлен подотрасъл е електротехническа и електронна дейност, като основният икономически субект в този сектор е —Елпром ЕМЗ|| ООД. На базата на вложените инвестиции от миналото и създадените високо квалифицирани работници и

специалисти, дружеството произвежда токови измервателни и трансформатори. Реализацията им е предимно на вътрешния пазар.

Добиването на нефт и газ, чийто залежи са разкрити преди 70 години край с.Тюленово продължава и днес. Въпреки непрекъснато намаляващите добиви от наличните сондажи предприятието има значение за икономическото и социално развитие на общината. За добива на нефт и газ е предоставена 35-годишна концесия.

В с. Езерец се произвежда натурален сок от ябълки от фирма „Българска Ябълка“ ЕООД.

Колебливите тенденции в развитието на преработващата промишленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на предприемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство.

В община Шабла има традиции в промишлеността и най-вече в някои подотрасли, които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението

Фактор за устойчивото развитие на общината е по-нататъшното стимулиране на дейността на малките и средни предприятия, развитието на местното предприемачество и укрепване на частния сектор.

Сериозни потенциални възможности за разкриване на нови работни места са наличните природни, културни и исторически забележителности, които дават сериозно основание за извеждането на туризма като приоритетен отрасъл в общината. Развитието на екотуризма и селския туризъм ще доведе до нови възможности за разрастване на малкия и средния бизнес. От друга страна, необходимостта от развитие на туризма ще доведе до нарастване на инвестициите и подобряване на инфраструктурата.

Липсва информация за материално-техническата база, която използват предприятията.

3.6. Селско стопанство

Селското стопанство е основен отрасъл на местната икономика в община Шабла и запазва своите стабилни позиции и устойчивост в периода 2020-2023 г. Приоритетно се развива земеделието, докато животновъдството изостава по обективни причини – ниски изкупни цени, недостатъчно субсидии, високи изисквания и европейски стандарти.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

Земеделските обработваеми територии заемат 249 967 дка от общата територия на общината и по този показател тя се подрежда на едно от първите места в областта.

Броят на регистрираните земеделски стопани в община Шабла през 2023 г. е 274 или се увеличават с 2, спрямо базовата 2020 г., когато са 272.

На територията на общината функционират осем земеделски кооперации, като броят им остава непроменен за отчетния период.

Таблица 7. Справка за засети площи и добиви по вид земеделски култури 2020 -2023 г.

Култури	Засети ха			Ср. добив кг/ха		
	2020/2021 г.	2021/2022 г.	2022/2023 г.	2020/2021 г.	2021/2022 г.	2022/2023 г.
Пшеница	10800	12,2	11100	6200	6073	4504
Ечемик	865	880	970	5907	6200	5200
Рапица	22	-	69	2155	-	1070
Слънчоглед	7735	6910	6200	2400	2026	1097
Царевица за зърно	47	5670	5582	6600	5000	2687
Картофи	3	2	1	2320	26000	2370
Зеле	-	8,3	2	-	3855	2200
Дини	59	34	55	27342	27529	2191
Пълеши	69	75	82	19971	2000	1924
Пипер на открито	68	64	69,5	21	20938	16763
Домати на открито	3	2,5	1,8	3000	3040	2778
Ябълки	15,5	15,5	3	10	6452	10667
Праскови	1,98	1,98	1,4	2272	2323	1786
Орехи	9,44	9,44	5,8	603	603	603
Круши	-	0,15	0,1	-	3000	3000
Лозя с винени сортове	54	21	0,3	7777	7381	7000
Лавандула	303	301	206	6270	6276	6165
Общо:	20054,92	14007,07	24348,9	-	-	-

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ – Добрич

Климатичните особености в общината са благоприятни за отглеждането на голям брой основни земеделски култури, от които по-значителните и с традиции са пшеница, царевица, слънчоглед. С тях са засети най-много площи земеделска земя. Отглеждат се още ечемик, рапица и лавандула. Производството на плодове и зеленчуци все още е слабо развито. За тях трябва да се търсят форми за увеличаване добива от единица площ чрез въвеждане на научен подход.

Растениевъдството е основния земеделски отрасъл в община Шабла, благоприятствано от плодородните земеделски земи и климатичните условия в района.

Към 2022/2023 г. най-много площи са засети с пшеница – 11100 ха, слънчоглед – 6200 ха и царевица за зърно – 5582 ха.

Земеделският фонд е 287759 дка и заемат 88 % от площта на Община Шабла, от която обработваемата площ е 91% от територията на общината.

Трайните насаждения не са широко застъпени.

Важна роля за развитието на растениевъдството имат хидромелиорациите. Като цяло делът на напояваните площи е малък. Основен проблем е лошото техническо състояние на изградените напоителни полета.

Земеделие

Устойчиви са тенденции в добивите на основните култури - пшеница, слънчоглед, царевица, отглеждани на територията на община Шабла.

Овощните видове, които са характерни за общината са: праскови, ябълки, череша, сливи, орехи и лешници. Овощарството на територията на общината не е развито. Съществуващите трайни насаждения са предимно в дворовете на стопаните и са за лична консумация. Наследените от бившите ТКЗС и АПК масиви с трайни насаждения са негодни за ползване. Основна причина за това е възстановяване на собствеността върху съществуващи овощни и лозови масиви, които са раздробени на малки парцели и в следствие занемарени и изоставени от собствениците им. Голяма част от тях са стари, поради което е необходимо възстановяването им и създаване на нови насаждения. Засаждането на нови лозя или овощни градини изисква големи инвестиции, възвръщаемостта, на които започва едва след 4-5 години. Тревожен фактор е зеленчукопроизводството в общината. То не се развива, поради липса на работещи преработвателни предприятия, проблеми с напояване на площите, предизвикани от изключително лошото състояние на напоителните канали и липсата на хидромелиоративни съоръжения. По тази причина зеленчукопроизводството се прилага, само от дребни земеделски стопанства за собствени нужди /семеини градини/.

Обезлюдяване в малките населени места води до запустяване на земеделската земя. С времето една част от тези земи се самозалесява и се третира като горска територия.

Животновъдство

Вторият подотрасъл на селското стопанство в общината е животновъдството, което бележи спад през последните години.

Животновъдството в общината е съсредоточено в частния сектор и се характеризира с относително висок дял на дребните стопанства.

Водещи подотрасли на местното животновъдство са птицевъдство, овцевъдство и отглеждането на пчели.

Към 2023 г. в общината се отглеждат общо 170 говеда, 958 овце, 12 кози, 5200 птици-патици и 2925 пчелни семейства. В почти всички подотрасли на животновъдството в общината се забелязва спад за анализирания период. Към 2023 г. наблюдаваме най-голям спад при птици-патиците с 49% или 5050 броя по-малко, спрямо базовата 2021 г., когато са 10250 и при козите с 37%, за трите години броят им намалява със 7 и достига 12. Ръст от 13% наблюдаваме единствено при пчелните семейства, които през 2023 г. нарастват с 366 броя и достигат 2925, спрямо базовата 2021 г. когато са 2559.

На територията на община Шабла са регистрирани и работят шест ветеринарни лекари.

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на

страната ни към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване, но липсва достатъчно активност от страна на местните производители за кандидатстване с проекти и инвестиране на средства в земеделие и животновъдство.

Липсата на замърсители в общината създава много добри условия за производство на екологично чисти (биологични) продукти, но броя на регистрирани земеделски стопанства и животновъдни обекти, намалява всяка година. Това се дължи на завишените изисквания при регистрация на животновъдни обекти тип лично стопанство и/или ферми, съгласно ЗВД.

Един от основните проблеми, с които животновъдите предстои да се сблъскат е факта, че вътрешния пазар на животински продукти е нестабилен, а външният поставя множество изисквания, на които повечето от тях трудно могат да отговорят. Големи проблеми животновъдите срещат с преодоляването на условията, които трябва да се изпълнят за получаване на финансиране за развитие на дейността си от кредитни институции и фондове за подпомагане селскостопанските производители.

Необходими са инвестиции в земеделските стопанства, които да са насочени към подобряване на хигиенните условия за отглеждане на животните и опазване на околната среда. Необходимо е и уедряването и изнасянето му извън регулацията на населените места.

Като цяло сектора се характеризира с ниска степен на механизация и незадоволително ниво на средната продуктивност.

Горски фонд

Горските територии в района е разположен на 1221.7 хектара. Основна част от териториите, заети с горска растителност са държавна собственост и се стопанисват от ТП „ДГС – Балчик” към „Североизточно държавно предприятие” ДП – Шумен, Министерство на земеделието и храните. В проценти изразено държавна собственост са 69,3% от горските територии на територията на община Шабла.

Главна задача пред общината е опазването на горската собственост от незаконна сеч.

Характерна особеност за общината е, че значителна част от горския фонд е притежание

на държавата. Общата горска площ на територията на община Шабла към 2023 г. е 1322 ха, от които относителният дял на държавните горски територии е 69,3%, общински гори са 259 ха или 19,6% , 4,5% са гори на частни физически лица, 6,7% гори на частни юридически лица и 0% са гори на религиозни общности. Частните собственици срещат редица затруднения при управление на собствеността си. Необходимо е подпомагането им от страна на държавата.

Обликът на гората в община Шабла се дава от насаждения с широколистен произход.

Към момента дървесината, като източник на биоенергия, се използва от населението на общината предимно за отопление.

Развитието на енергийната ефективност в селското стопанство до голяма степен се предопределя от селскостопанската политика, която се провежда в общината.

3.7. Транспортно-комуникационна система

През общината преминава един от основните европейски транспортни коридори от Румъния към Турция. Инфраструктурата е достатъчно развита, местоположението на общината е стратегическо и много подходящо, за да привлече инвестиции.

На територията на община Шабла, пътната мрежа включва един първокласен, три третокласни Републикански пътища, които осигуряват връзките ѝ с останалите центрове на развитие в областта и района, както и общински пътища, допълващи транспортното обслужване на населените места, провеждайки ежедневните комуникации между тях и осигуряващи достъп на населението до административния център. Част от пътищата от републиканската пътна мрежа в границите на община Шабла се нуждаят от реконструкция, основен, среден ремонт или рехабилитация. Поради недостига на финансови средства за тяхното поддържане, в преобладаващата си част общинските пътищата също са в незадоволително състояние и се нуждаят от цялостно подобряване на експлоатационното им състояние и параметри. Лошата пътна инфраструктура затруднява транспортния достъп, икономическите и социални дейности в общинската територия.

Уличната мрежа в града и селата е изградена основно през 70-те и 80-те години на миналия век. На много места е силно амортизирана и се нуждае от неотложен, текущ и среден ремонт. В последните години общината няма възможност за заделяне на достатъчно средства за такива ремонти и състоянието на уличната мрежа продължава да се влошава. В града по-малка част от улиците се нуждаят от ремонт, но в малките населени места, както е видно и от обработените анкети от кметове на малки населени места, все още има улици с неизградена настилка, неасфалтирани или в много лошо състояние. За изграждането и поддържането на уличната мрежа са необходими значителни финансови средства, но решаването на този проблем не е във възможностите на общинския бюджет. За това следва да се определят

приоритетни зони за въздействие в най-уязвимите участъци с най-голям пътничко-поток и население.

Транспортната система на община Шабла се формира от мрежата и съоръженията на пътния и морския транспорт, като водещо значение има пътната инфраструктура.

Поради специфичното си географско положение, общината е важен транзитен пункт към Румъния.

Връзката на общината със съседните общини Варна, Добрич, Каварна и областния град е с автобусен транспорт.

Пътна мрежа:

Международен път Е-87 (I-9): Това е гръбнакът на транспортната система. Пътят свързва Констанца (Румъния) с Варна и Бургас. Преминаването му през територията на общината осигурява връзката с ГКПП „Дуранкулак“ - Ключов граничен пункт, който определя интензивността на тежкотоварния и туристическия трафик в региона.

Общинска пътна мрежа: Тя свързва общинския център Шабла с останалите 15 населени места и крайбрежните зони (къмпингите „Шабла“ и „Добруджа“). Общата дължина на пътищата е около 100 км, като поддръжката им е приоритет за достъпа до земеделските масиви и туристическите обекти.

Морски транспорт:

Въпреки че общината има излаз на море, морският транспорт е съсредоточен върху риболова и развлекателните услуги:

Рибарско пристанище (Лодкостоянка): Намира се в района на Шабленската тузла (Кария). То се използва предимно от местни рибари и за малки плавателни съдове.

Естакадата (Нефтеният кей): Емблематично съоръжение, което в миналото е имало индустриално значение за нефтодобива, а днес е предимно туристически обект и място за любителски риболов.

В община Шабла няма ж.п. транспорт, а таксиметрови услуги се предлагат, но от частен характер.

На територията на общината няма изградени велоалеи.

Общината е с малък брой жители и няма предпоставки за развитие на обществен транспорт.

Основните проблеми при поддръжката и развитието на общинската пътна мрежа са свързани с липса на средства за ремонт и инвестиции в пътна инфраструктура и тенденция за продължаващо влошаване качество на инфраструктурата.

Приоритет на Община Шабла е модернизирването и реконструкцията на тези пътища. Състоянието на уличната мрежа в населените места на територията на общината се подобрява.

Изпълнението на модернизацията и реконструкцията за следващия програмен период в сектор „Транспорт“ е напълно постижимо, финансирането може да дойде по линия на Плана за възстановяване и развитие, както и от различни оперативни програми, описани по-долу в настоящата Програма.

3.8. Енергийна мрежа

Енергийна мрежа

Електропреносната мрежа с мощност 110 kV се стопанисва от НЕК ЕАД, Предприятие „Мрежи високо напрежение“, Електропреносен район Варна. Всички населени места на територията на община Шабла са електрифицирани.

Основен източник на електроенергия за системата високо напрежение (ВН) в района на Североизточна България, включително община Шабла, се явяват АЕЦ „Козлодуй“ и мощните вятърни енергийни паркове (ВЕП), разположени в непосредствена близост.

Енергийният поток към района се разпределя от:

1. АЕЦ „Козлодуй“: Основната базова мощност, която захранва цяла Северна България чрез пръстена на ЕСО 400 kV и 220 kV.

2. Вятърна енергия (ВЕИ): Този район е с най-висока концентрация на вятърни турбини в страната. Ключов обект е вятърният парк „Свети Никола“ (край Каварна), който е най-големият в България, както и множеството по-малки паркове в района на Шабла и Българево. При благоприятни метеорологични условия те покриват значителна част от местното потребление.

3. Подстанция „Шабла“ (110/20 kV): Тя е ключовото съоръжение на системния оператор (ЕСО) в района. Тя се захранва от пръстена 110 kV, който свързва подстанциите в Каварна, Балчик и Добрич, осигурявайки резервираност на захранването.

В миналото ТЕЦ „Варна“ беше основен източник за региона, но след промяната на неговия режим на работа (студен резерв/балансираща мощност), водещата роля в енергийния микс на Североизтока се пое от атомната енергия и възобновяемите източници

Енергийната система на община Шабла се характеризира с добре изградена мрежа – 20 kV и инженерно-технически съоръжения. Тя не създава сериозни конфликти по отношение на захранването с електроенергия на битовите потребители и производствените консуматори.

Има необходимост от по-нататъшна модернизация на уличното осветление и въвеждане на енерго-ефективно осветление във всички населени места на общината. Насоките за развитие в тази сфера са:

- Електроенергийната система на прилежащата територия е добре развита и оразмерена да поема по-голямо натоварване. Техническото състояние на използваните съоръжения е добро и към настоящия момент не е необходимо изграждането на нови такива;

- На лице са достатъчно мощности при необходимост да бъдат захранени новоизградени производствени или жилищни територии.

Броя на абонатите в град Шабла е приблизително 3000.

Мрежа 400kV е гръбнака на електропреносната мрежа в България. Географското разположение на страната предполага в бъдеще голям търговски интерес за транзит на електроенергия през електропреносната мрежа на страната.

Във връзка с инвестиционни интереси за присъединяване на значителни генериращи нови мощности от ВЕИ паркови модули към електропреносната мрежа, в тази част на страната е необходимо значително развитие на електропреносната мрежа. На територията на общината има изградени над 30 трафопоста 20/0,4kV, които се поддържат в добро състояние от „ЕНЕРГО-ПРО“ АД.

Електроразпределителната мрежа в общината е добре развита и оразмерена за поемане на големи натоварвания. Техническото състояние на използваните съоръжения е добро и се стопанисва от „ЕРП Север“, част от “ЕНЕРГО-ПРО” АД. През изминалите година потреблението на ел. енергия в промишления сектор се е увеличило и има няколко нови трафопоста и инсталирани допълнителни мощности.

Мрежата е изцяло въздушна и е равномерно разпределена по територията на общината и обхваща всички населени места.

Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

На територията на община Шабла няма изградени водноелектрически централи по данни на АУЕР в Регистъра за ВЕИ на територията на общината.

Има изградени и въведени в експлоатация 15 фотоволтаични централи и 18 вятърни централи с обща инсталирана мощност от 43.118500 MW, както следва:

Таблица 8. Списък на въведени в експлоатация фотоволтаични централи на територията на общината

Населено място	ЕКАТТЕ	Вид ВИ	Брой обекти	Инсталирана мощност в MW
гр. Шабла	83017	Вятърна енергия	8	22.000000000
гр. Шабла	83017	Слънчева енергия	5	0.120000000
с. Горичане	16095	Вятърна енергия	4	8.700000000
с. Горун	17275	Вятърна енергия	1	2.100000000
с. Горун	17275	Слънчева енергия	2	0.042500000
с. Дуранкулак	24102	Слънчева енергия	1	0.026000000
с. Крапец	39493	Слънчева енергия	5	0.150000000
с. Пролез	58596	Вятърна енергия	4	9.500000000
с. Стаевци	68610	Слънчева енергия	2	0.080000000
с. Тюленово	73780	Вятърна енергия	1	0.400000000

Източник: Данни от сайта на АУЕР

В общината се предвиждат няколко обществени сгради, на които да се внедрят ВЕИ инсталации на покривното пространство

Към момента има проект за изграждане на фотоволтаични инсталации на покривното пространство на едно училище.

На административната сграда на общината и районната служба „ПБЗНС“ в гр. Шабла вече са изградени фотоволтаични инсталации.

В настоящата Програма за енергийна ефективност са заложили комплексни мерки за подобряване на енергийна ефективност на сградния фонд. Планирано е внедряване на мерки за повишаване на енергийната ефективност на общински сграден фонд. Има издадени сертификати за енергийни характеристики на многофамилни жилищни сгради в града, 2 училища, спортна зала, както и на еднофамилни сгради.

В общинската програма за ЕЕ се цели да се намали нивото на енергопотреблението в обектите общинска собственост (сгради, инсталации, улично осветление и др.), като по този начин се даде пример на населението и бизнеса за генериране на икономия на енергия в бита и индустрията.

През 2025 г. е реализиран мащабен проект за обновяване на уличното осветление в град Шабла и селата Дуранкулак, Крапец, Ваклино, Граничар, Езерец и Тюленово с цел повишаване на енергийната ефективност.

Уличното осветление е един от най-големите консуматори на ел. енергия и в новия програмен период общината ще предприеме мерки за неговото обновяване и в малките населени места с енергийно-ефективни осветителни тела и дори соларни такива.

Газоснабдителна и топлоснабдителна мрежи

През територията на общината преминава трасето на магистралния газопровод, което предоставя техническа възможност за индустриално и битово газоснабдяване.

Макар регионът да попада в обхвата на лицензирания за Североизточна България регион „Добруджа“, към момента битовата газификация е по-слабо развита в сравнение с големите градски центрове. Общият устройствен план предвижда разширяване на възможностите за ползване на природен газ от бизнеса и домакинствата.

Външна осветителна уредба

Според изискванията на българското законодателство, системите за външно изкуствено осветление в населени места на община Шабла не подлежат на задължително обследване за енергийна ефективност, но то би било от полза, тъй като обследването за енергийна ефективност на системи за външно изкуствено осветление има за цел да определи

специфичните възможности за намаляване на енергийното потребление и да препоръча подходящи мерки за повишаване на енергийната ефективност.

Енергоспестяващите мерки, които се залагат в доклада за енергийно обследване на системата за улично осветление, осигуряват пълно покритие на светотехническите норми за осветеност и включват, както подмяна на съществуващите стари осветители с най-съвременно технологично решение – светодиодна технология, така и допълнително изграждане на липсващи, в неосветените улици, или разрушени осветители. Предложените мерки за подобряване на ЕЕ на системата за изкуствено външно осветление в населените места осигурява постигането на нормативни класове на осветление. Използването на най-модерни технологии – светодиодни осветители от висок клас и система за използване на интелигентна система за мониторинг и контрол, гарантира значителни икономии на енергия и повишава качеството на живот. Инвестиции, които се правят по енергийните съоръжения за системите за улично осветление, се възвръщат, само от реализираните енергийни спестявания, за период от около пет години.

На територията на Община Шабла са електрифицирани и осветени всичките 16 населени места. В общината се поддържа около 90% осветеност, уличното осветление свети от 22:00 ч. до 05:00 ч. в селата, а в Шабла през цялата тъмна част от денонощието.

Осветителните тела в общината са общо 1643.

Парковото осветление е амортизирано, неефективно и недостатъчно, а в селата липсва такова.

Необходима е подмяна на уличните осветителни тела с енергоспестяващи с цел да се подобри енергийната ефективност и осветеността на уличните платна и тротоари.

В селата в общината осветителните тела са ниско ефективни, с висок разход на енергия. Преобладават луминесцентни лампи (КЛЛ) 36W, 26 W и 18W, които не покриват нормите за осветление и натриеви лампи с високо налягане /НЛВН/ от 100W и 70W - около 30%. Подмяната на уличните лампи е на база експертно решение и се изпълнява от служители на общината.

Електропреносната система на община Шабла е добре развита, а използваните съоръжения са добре поддържани.

Всички населени места на територията на Общината са електрифицирани.

Уличното осветление е един от големите консуматори на енергия в общината, което оказва влияние върху ръста на енергийната консумация през последните години. Неговата модернизация и рехабилитация е от ключово значение за намаляване на енергийното потребление в общината.

Проектът, за подмяна на уличното осветление в Общината, реализиран през 2025 г. е по Националния план за възстановяване и устойчивост, Компонент 4 „Нисковъглеродна икономика“ Инвестиция С4.13“ Подкрепа за енергийно ефективни системи за улично осветление“.

На таблица 9 са представени данни за използваната електроенергия за улично осветление в общината за периода 2023-2025 г.

Таблица 9. Използвана електроенергия за улично осветление в община Шабла за периода 2023-2025 г.

Година	2023	2024	2025
Община Шабла	MWh	MWh	MWh
	554,93	579,85	502,35

Източник: Общинска администрация – Шабла

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи:

Потреблението на електроенергия за улично осветление в общината бележи тенденция към намаляване за разглеждания период – намаление с 52,58 MWh спрямо 2023 г. и намаление с 77,5 MWh спрямо 2024 г.

Разходите за електроенергия за улично осветление съответно също бележат спад и от 202880.92 лева за 2024 г., стигат до 187239.53 лева за 2025 г.

На територията на община Шабла са сменени 1200 осветителни тела, с енергоспестяващи светодиодни такива. И това се отразява в потреблението на енергия за улично осветление през последния период.

Внедрена е автоматизирана система за управление и мониторинг (CityTouch), която позволява:

- ❖ Дистанционно включване/изключване.
- ❖ Димиране (намаляване на силата на светлината) в часовете с ниска интензивност на движението, което допълнително пести енергия.
- ❖ Следене на консумацията и бърза локализация на повреди в реално време.

В рамките на системата бяха интегрирани и малък брой автономни фотоволтаични осветители на ключови места.

Общата стойност на инвестицията възлиза на 765 893.30 лв. (без ДДС), като финансирането е 100% безвъзмездна финансова помощ.

Очакваното намаление на разходите за ток е над 60% спрямо старата система.

Непосредствен резултат е по-добра осветеност на пътните платна и тротоарите, което повишава безопасността на движението

Предстои модернизирането и на уличното осветление в малките населени места.

С модернизирането на остаряващите осветителни системи чрез внедряване на LED технологията се реализира:

- намалена консумация на електроенергия;
- намаляване разходите за поддръжка;
- намаляване на светлинното замърсяване и загубите на електроенергия;
- повишена екологичност.

Общината ще продължи да поддържа системата на уличното осветление и при намиране на необходимото финансиране ще модернизира уличното осветление, като въведе енерго-ефективно осветление във всички населени места на община Шабла и изгради система за мониторинг.

IV. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Производството на енергия не е приоритет на община Шабла и се реализира единствено чрез производството и доставката на топлина в рамките на отоплителните инсталации на отделните сгради. Потенциалът за енергийна ефективност е голям в сферата на използването на ВЕИ, както и във възможностите за подобрене на горивните процеси, промяната на горивната база и намаляване на загубите в системата за пренос и разпределение.

Общината не е доставчик на енергия и нейната роля се свежда до намаляване на разходите на консумираната енергия в сградите и на услугите, които предоставя на населението. Освен че се стреми да подобри качеството на предлаганите услуги, Общината се стреми и да намалява разходите за тяхното осъществяване. Имайки предвид, че енергията е значителен компонент в цената на повечето услуги, намаляването на консумацията на енергия е основно средство за намаляването на разходите за услуги.

4.1. Основните дейности и насоки на местната политика по енергийна ефективност

Наблюдава се тенденция към засилване на функциите на общините за пряко влияние върху намаляване на консумацията на енергия и понижаване на разходите за енергийни нужди, намаляване до минимум на вредните въздействия върху околната среда и промяна в поведението на крайните потребители в бита, услугите и местната промишленост.

Общините разполагат с широки правомощия за организация и координация на дейностите, свързани с рационалното използване на местните възобновяеми източници. Децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници или използването

на слънчевата, вятърната енергия и биомасата съобразно местния потенциал и нужди е сектор с големи перспективи за устойчивото развитие на всяка община.

През програмния период 2026-2030 г. ще продължи последователната общинска политика за енергийна ефективност, като това ще допринесе за повишаване качеството на енергийните услуги за цялото население на община Шабла и ще даде възможност за намаляване на енергопотреблението, чрез внедряване на конкретни мерки за икономия на енергията. Тенденцията за третиране на енергията като елемент на местната политика и планиране от страна на местните власти е условие за рационалното използване на енергията на местно ниво.

Община Шабла работи за реализиране на мерки свързани с оптимизиране и намаляване на енергийните си разходи. Понижаването на енергопотреблението на територията на общината допринася за постигане на националната индикативна цел за енергийни спестявания.

Израз на последователна общинска политика по енергийна ефективност в последните години са извършените обследвания и внедрени изцяло или частично енергоспестяващи мерки в обществени сгради в община Шабла за периода 2020-2025 г., които са представени в Таблици 4 и 5 по-горе.

Всички дейности свързани с енергийната ефективност в община Шабла са насочени към постигане на определени цели и приоритети, заложен в развитието на общината като цяло. Общинската програма за енергийна ефективност до 2030 г. отговаря напълно на изискванията на Закона за енергийната ефективност и е съобразена с принципите на Управленската програма на Правителството и Енергийната стратегия на България до 2030 г., с хоризонт до 2050 г., като формулира инициативите и мерките за повишаване на енергийната ефективност.

Основните насоки на местната политика по енергийна ефективност са следните:

- Намаляване топлинните загуби в сградите, чрез подобряване на енергийните им характеристики;
- Използване на енергийните ресурси за отопление и охлаждане, чрез високоефективни системи;
- Поддържане на стабилни параметри на средата в обитаваните помещения;
- Подмяна на горивата с ниска ефективност;
- Създаване условия за насърчаване използването на ВИ на енергия;

- Намаляване емисиите на вредните газове;
- Модернизиране и автоматизиране на осветлението на общинските обекти, чрез използването на високоефективни източници на светлина и системи за контрол;
- Насърчаване на добрите практики при договориране за енергоспестявания.

4.2. Приоритетни направления за проекти и мерки за енергийна ефективност

- Поддържане на база данни за информация по мерки за ЕЕ с препоръчителен характер, отнасящи се за община Шабла;
- Насърчаване разработването и осъществяването на проекти за намаляване потреблението на енергия в производството на стоки и услугите;
- Подобряване енергийните характеристики на обществените и жилищни сгради и намаляване на топлинните загуби, чрез саниране (пълно или частично);
- Ефективно използване на енергийните ресурси за отопление, чрез отоплителни системи с висока ефективност, включващи и възможности за регулиране на потреблението и поддържане на стабилни нормативни параметри на средата в отопляваните обекти;
- Продължаване процеса на обследване на сгради с РЗП над 250 кв. м. и промишлени системи с общо годишно потребление над 3 000 MWh;
- Модернизиране на осветлението в общинските обекти без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението /чрез използване на компактни луминесцентни лампи, автоматични системи за контрол, управление, ниво на осветеност/;
- Подобряване на цялостната енергийната ефективност при уличното осветление;
- Обучение на специалисти от общинската администрация, работещи в сферата на енергийната ефективност по енергиен мениджмънт;
- Популяризиране на добрите практики за енергоспестяване в общинския сектор;
- Намаляване емисиите на парниковите газове. Икономията в потреблението на енергия, в резултат от въведени мерки за повишаване на енергийната ефективност, не се отразява пряко върху равнището на емисиите на парникови газове, но същевременно повишаването на енергийната ефективност води до ограничаване необходимостта от производство на допълнителна енергия;

- Добро взаимодействие между Общината и областните и национални структури и организации.

Общината е в състояние да упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност, да взема стратегически решения, свързани с това и в границите на своите компетенции да налага на инвеститорите изпълнения на мерки с подобен характер. Основни инструменти за това могат да бъдат:

- Одобряване на устройствени планове;
- Използване на екологично съобразени технологии;
- Насърчаване на частната инициатива, свързана с реализиране на енергоефективни мероприятия.

Тук действията могат да бъдат насочени в две посоки:

- Общината да оказва влияние върху крайните клиенти на енергия - промишлени предприятия, търговски обекти, домакинства, чрез провеждане на информационни кампании и предоставяне на стимули за намаляване потреблението на енергия;
- Изпълнение на съвместни дейности със задължените лица - търговци на енергия.

4.3. Енергийна бедност

Енергийната бедност е комплексен проблем, чието идентифициране само по себе си представлява нелека задача. Адекватното измерване на нивата на енергийна бедност е единственият начин да се постигне по-задълбочено разбиране на обхвата на проблема, за да се планират по-ефективни политики и стратегии, както и да се оцени тяхната резултатност по отношение на разрешаването на проблема.

Местните организации и общините ще играят съществена роля в идентифицирането на енергийната бедност. Те често пъти имат подробни сведения и информация за населението и близък контакт с домакинствата. Тази по-непосредствената връзка позволява да се достигне до уязвимите групи от населението и ефективно да се осигури подкрепа. Директното обвързване на заинтересованите страни по места с населението, чрез проучвания, интервюта, семинари и съвместни сесии, е от решаващо значение във фазата на идентифициране на енергийно бедни и уязвими домакинства, както и оценка на мерките за повишаване на енергийната ефективност. Общинската администрация има ангажимент да подпомага дейностите на местно ниво за идентифициране на енергийно бедни домакинства, както и уязвими домакинства в риск от енергийна бедност, в съответствие със съществуващите в България и в ЕС дефиниции за енергийна бедност.

Общината има ангажимента да организира съвместни инициативи в областта на социалното подпомагане, жилищното осигуряване и околната среда, за провеждане на консултации и обучения за придобиване на устойчиви потребителски навици, както и за предприемане на ефективни интервенции за намаляване на разходите за енергия, за подобряване на енергийната ефективност на домакинствата, засегнати от енергийна бедност, с цел осигуряване на здравословни и комфортни условия в домовете и преодоляване на енергийната бедност на местно ниво. Резултатите от предприетите мерки трябва да бъдат оценявани регулярно през определени интервали според заложените критерии спрямо базова година.

Оценката на енергийната бедност на местно ниво може да бъде формирана по различни начини и може да включва повече от 20 показателя, които най-често се групират в шест макро области: климат, жилища, мобилност, социално-икономически аспекти, политика и регулаторна рамка, гражданска активност и повишаване на осведомеността. Конкретните действия, които Общината може да предприеме с цел облекчаване на енергийната бедност на местно ниво трябва да са съобразени с идентифицираното ниво на енергийна бедност в общината и да са насочени към предварително дефинирани цели.

Идентифициране на енергийната бедност

Необходимо е най-напред да се проучат съществуващите данни от официални източници, които се отнасят до най-често използваните индикатори за енергийна бедност. След това да се съберат допълнителни данни за енергийната бедност от центровете за социални услуги, за безвъзмездни средства и финансова подкрепа, предоставена на домакинствата. Накрая, да се обърне внимание и на данните от източници като гражданското общество и различни НПО, които биха могли да са от полза. В допълнение, Общината трябва да се ангажира и със събиране на собствени данни за оценка на различните аспекти на уязвимостта чрез проучвания и въпросници, от които да се получи подходяща информация за потребителите и за различните видове енергийна бедност (измерена, скрита, възприемана).

Пример за добри практики за справяне с енергийната бедност

Проект PowerPoor, насочен към преодоляване на енергийната бедност и подпомагане на енергийно бедни домакинства чрез съвети и информация за възможности за финансиране на инициативи за обновяване на техните жилища и използване на ВЕИ.

Проектът е подкрепен от Програмата за научни изследвания и иновации на Европейския съюз „Хоризонт 2020“. Повече информация може да получите на: <https://powerpoor.eu/> и на <http://powerpoor.epu.ntua.gr/powerpoor-toolkit/target/bulg>.

Повишаване на осведомеността и активизиране на гражданите

Община Шабла ще предоставя информация на гражданите по въпросите, свързани с енергийната ефективност и облекчаването на енергийната бедност. Тя има ангажимента да провежда семинари за обучение на потребителите – възможности за финансиране на проекти за енергийна ефективност, ВЕИ и др.

Подпомагане на справедливия енергиен преход

Община Шабла се ангажира да съдейства на заинтересованите лица, включително малцинствени общности и уязвими групи, за да подсури тяхното участие в справедливия енергиен преход. Тя ще предоставя информация и съвети по въпросите, свързани със създаването на енергийни общности и кооперативи, както и с възможностите за финансиране на проекти за енергия от ВЕИ.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ

5.1. Общински сгради

Основно перо в консумацията на енергия е обслужването на общинските сгради: административните сгради, сгради на образованието, културните сгради и социални обекти, също така и уличното осветление и др. енерго консумиращи услуги изпълнявани от общината /културни и спортни мероприятия/. Обща черта в тези обекти е нерационалното използване на енергията, която същевременно надхвърля нивата за ефективна консумация, постигани в подобни сгради в другите страни от Европейския съюз. За отопление на сградите в общинския център гр. Шабла се използва ел. енергия, но в селата предимно локални топло източници, или печки на дърва и нафта. Основният източник на енергия за отопление в административните сгради, училищата и по-новите жилищни сгради е електрическата енергия (включваща климатици, конвектори, термопомпи)

Таблица 10. Потребление на енергия в общински сгради за периода 2023-2025 г.

Вид енергиен източник	Мерна единица	2023	2024	2025
Ел.енергия	kWh	418473	437081	387439
Нафта	Литра	20.114	20.181	20.264
Дърва	Куб.м.	-	-	-
Въглища	Тон	-	-	-
Пелети	Тон	-	-	-

Източник: Община Шабла

Изпълнението на националната цел за енергийна ефективност включва постигането на общата кумулативна цел за енергийни спестявания при крайното потребление на енергия. Общата кумулативна цел за енергийни спестявания представлява ежегодно натрупвани нови енергийни спестявания при крайното енергийно потребление за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г. Общата кумулативна цел за енергийни спестявания не може да е по-малка от 0,8 на сто годишно от годишното крайно енергийно потребление на крайните клиенти, осреднено за 2016 г., 2017 г. и 2018 г.

Крайно потребление на енергия от общите енергийни баланси

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	Средногодишно за периода 2016 – 2018 г.
Крайно енергийно потребление, ktoc*	9 731,2	9 976,0	10 003,0	9 903,4

*ktoc – хиляди тона нефтен еквивалент.

Годишният размер на общата кумулативна цел за енергийни спестявания се определя по схема, предвиждаща плавно нарастване, както следва:

- а) по 0,7 на сто годишно за 2021 и 2022 г.;
- б) по 0,75 на сто годишно за 2023 и 2024 г.;
- в) по 0,93 на сто годишно за периода 2025 – 2030 г.

Община Шабла следва тези национални цели и се стреми да ги изпълни на местно ниво. Ето защо за определяне на енергийното съдържание на ползваните горива и енергия за крайното потребление на община Шабла е ползвана таблицата за коефициентите на превръщане от Приложение 3 към Наредбата за методики по чл.18, ал.1 на ЗЕЕ⁹ при следните конвертирания:

- За нафта: 1 кг нафта е с 11,76 Квч енергийното съдържание
- За кафяви въглищата: 1 тон има 2.917 Квч енергийно съдържание.
- За дърва: 1 куб.м = 0,4 т; 1 т е с 3.833 Квч енергийно съдържание
- За дървени пелети/брикети: 1 кг. е с 4.667 Квч енергийно съдържание.

Таблица 11 съдържа обобщени данни за ползваните количества горива в населените места на община Шабла за периода (2023-2025 година), според енергийното им съдържание.

⁹ НАРЕДБА за методиките за определяне на националната цел за енергийна ефективност и на общата кумулативна цел за енергийни спестявания, условията и редът за прилагане на схемата за задължения за енергийни спестявания, включително за разпределянето на индивидуалните цели за енергийни спестявания между задължените лица, и отчитането на ефекта от изпълнените алтернативни мерки.

Таблица 11. Енергопотребление в общински сгради по горивата в MWh

Вид енергиен източник	Мерна единица	2023	2024	2025
Ел.енергия	MWh	418.47	437.08	387.44
Нафта	MWh	0.24	0.24	0.24
Дърва	MWh	-	-	-
Пелети	MWh	-	-	-
Общо потребена енергия	MWh	418.47	437.08	387.44

Източник: Община Шабла

Фиг. 3 Общо енергопотребление в общински сгради 2023-2025 в MWh

Енергийното потребление в общинските сгради и обекти в община Шабла за периода 2023-2025 г. включва основно два енергийни източника според подадените данни от община Шабла и това са ел. Енергия и нафта. Данните за изразходените количества са посочени в Таблица 11 показват, че консумираната ел.енергия в MWh има динамично развитие през последните три години, като най-ниска е през 2025 г, а най-висока през 2024 г. и формира разлика от 49,64 MWh, което представлява намаляване с над 11 % на годишна база. Използваната нафта е почти константна величина за периода.

Това показва намаление на разходите за електрическа енергия в общинския бюджет. През последните 3 години в общината няма данни за потребление на нафта и на дърва. Добре е да се съберат данни за използването на пелети, които се смятат за добра практика. Добре е да се направят допълнителни проучвания за други възможности, като използването на вятърна и соларна енергия в общински обекти.

Фиг. 4 Потребление на енергия по видове горива (2023-2025) в MWh

Промените в потреблението на различните видове горива в общинските обекти за разглеждания период (2023-2025) се дължи на различните изпълнени мерки за енергийна ефективност по отношение на сградите и на уредите за отопление в тях за цитирания период.

Динамичната промяна в количеството използвана енергия ясно показва, че се налага да се търсят решения за внедряване на допълнителни мерки за енергийна ефективност и в бъдеще с цел допълнително намаляване на консумацията на ел. енергия и реализиране на спестяване на средства.

5.2. Улично осветление

Уличното осветление е един от основния разход в общинския бюджет на община Шабла. Разходите за улично осветление намаляват през последните години благодарение на модернизацията на осветителни тела. Като процент от всички разходи на годишна база могат да достигнат повече от 50% за ел. енергия на общината, ето защо общината е предприела мерки за подмяна и модернизирани, които ще продължат и през новия програмен период.

Таблица 12. Общо потребление на ел. енергия за улично осветление в община Шабла (2023-2025 г.)

Потребление на ел. енергия в общински обекти	2023	2024	2025
	MWh	MWh	MWh
Улично осветление	554,93	579,85	502,35

Източник: Община Шабла

Разходите за улично осветление могат да бъдат намалени с въвеждане на високо енергоефективни осветителни тела, препоръчани от проведено енергийно обследване на уличното осветление във всички населени места на община Шабла.

За периода общината успява да спести 15641,39 лева само за една година от ел. енергия само от модернизирването на уличното осветление.

За намаляване разходите на ел. енергия от общинския бюджет е необходимо и въвеждане на нова система за управление на уличното осветление, обновяване на парковите осветителни тела, художествено и фасадно осветление на някои обществени сгради със соларни лампи и други мерки.

5.3. Жилищен фонд

В община Шабла значителна част от жилищния фонд се състои от сгради с ниска енерго-ефективност, остарели, амортизирани, без изолации, с дървена дограма. Предприеманите ремонти са частични, а частичното прилагането на мерки за енергийна ефективност са недостатъчни, което води до цялостен неблагоприятен енергиен баланс в домакинствата. Над 50% от домакинствата използват стари електрически уреди, а не енерго-ефективни – причината за това са ниската покупателна способност, особено на населението от третата възраст. Голяма част от хората не са информирани за етиктирането на стоките и параметрите им по отношение на икономичност на ел. енергия. Големи загуби на енергия се констатират при битовите абонати на територията на общината.

Към момента състоянието на енергийното потребление в Община Шабла се характеризира с енерго-интензивна структура на икономиката, морално остарели технологии, оборудване и уреди, както и неблагоприятен енергиен баланс на домакинствата с много високо потребление на електроенергия за отопление. Други пречки при реализацията на целенасочени действия за повишаване на енергийната ефективност са:

- липсата на стимули за рационално енергопотребление;
- недостатъчната осведоменост на потребителите за съществуващи нови технологии и възможности за намаляване на консумацията на енергия;
- трудният достъп до финансови средства за реализацията на проекти за повишаване на енергийната ефективност.

Разходите за енергия се нареждат на едно от първите места в общинския бюджет, като основните причини за това са:

- морално и физическо остарели инсталации;

- финансовото състояние на Общината.

Най-висок дял в енергийното потребление на територията на община Шабла има електроенергията. Това поражда необходимост от следните дейности свързани с ограничаване и оптимизиране на енергийното потребление и разходите за енергия:

- Изграждане на нови съоръжения и подмяна на част от съществуващите;
- Намаляване на технологичните разходи при доставка на електроенергия;
- Насърчаване на енергоспестяващо потребление в домакинствата, обществения сектор и производството;
- Саниране на обществени и жилищни сгради.
- Реализиране на проект за системата за улично осветление с подмяна на осветителните тела във всички населени места в общината.

Високото енергийно потребление в общината налага мерки за пестене на енергия, повишаване на енергийната ефективност, внедряване на алтернативни енергийни източници - ВЕИ, биогорива и икономия на средства в обществения сектор, промишлеността, селското стопанство, търговията и услугите.

Ролята на Община Шабла е в създаването на подходяща среда за енергоспестяване, в даването на личен пример и осигуряване на съдействие при достъпа до средства за финансиране на мерки за енергийна ефективност.

Реализирането на икономии от средства за електрическа енергия за отопление и улично осветление, както и на твърди и течни горива за отопление може да се постигне основно, чрез поетапни ремонти и подобряване енергийните характеристики на общинския сграден фонд и текуща оптимизация и поддръжка на уличното осветление с частично въвеждане на хибридно и соларно осветление.

Всички изброени по-горе разходи засягат пряко общинския бюджет и това налага спешни мерки за пестене на енергия, повишаване на енергийната ефективност и въвеждане на ВЕИ в обществения и частния сектор на територията на община Шабла.

Наред с ремонтите е необходимо преминаване на повече сгради към използване на ВЕИ, пелети и други, поради това, че тези източници са най-евтини, екологично чисти, с висок КПД и най-ниски загуби при пренос на енергия. При прилагане на тези мерки могат да се постигнат икономии в размер до над 50%.

В краткосрочен план Общинската администрация може да въведе енергоспестяващи мерки и да санира повече обществени сгради, да продължи да насърчава въвеждането на

ВЕИ, предимно слънчеви колектори най-вече в детските градини, изграждане на фотоволтаични паркове в района, соларни лампи за фасадно осветление и други.

Общите енергийни разходи на община Шабла са относително постоянни с леко увеличаване предвид промените в глобалните енергийни и ценови тенденции. Основен разход в Общинския бюджет за последните 3 години е ел. енергията в общинските сгради, което налага предприемане на дейности и мерки за въвеждане на ВЕИ инсталации за собствено потребление, които да доведат до понижаване на сметките за ел. енергия.

Община Шабла ще продължи да въвежда мерки за повишаване на енергийната ефективност на общинския сграден фонд и уличното осветление във всички населени места. Необходимо е въвеждане на енерго-ефективни източници за отопление и насърчаване въвеждането на възобновяеми източници на енергия в общинските обекти.

VI. ЦЕЛИ И ОБХВАТ

Основните цели на общинската програма за енергийна ефективност са съобразени с държавната политика за ефективно и сигурно енерго-производство и енергоспестяване, и Енергийна стратегия на Република България до 2030 г., с хоризонт до 2050 г., която включва следните цели:

- Насърчаване на инвестиции в ЕЕ при крайния потребител;
- Подкрепа, вкл. чрез държавни гаранции, на проекти за управление на потреблението, които имат значителен социален ефект;
- Подобряване на ефективността в процесите на преобразуване на енергия;
- Намаляване на енергийните загуби;
- Опазване на околната среда.

Приоритетите на община Шабла за повишаване на енергийната ефективност са в зависимост от националните цели за енергийна ефективност и в съответствие със стратегическите цели и политиката за устойчиво енергийно развитие, заложи в новия План за интегрирано развитие на община Шабла за периода 2021-2027 г.

Обхвата на Програмата за енергийна ефективност 2026-2030 г. на община Шабла обхваща общинския сграден фонд, поддържането на уличното и парковото осветление, ползването на ВЕИ, предоставянето на услуги, познанията на населението относно енергийната ефективност. За реализацията на Програмата за енергийна ефективност на община Шабла 2026-2030 г. са определени цели и дейности, които са заложи за 10-годишен период на действие. Дейностите са свързани с прилагането на мерки, целящи намаляване на консумацията на енергия (енергоспестяващи мерки), както и с такива, целящи подобряване на информираността на потребителите за енергийната ефективност, разумното използване на енергията и възможностите за оползотворяване на възобновяемата енергия.

Периода на действие на Програмата е съобразен с програмния период на планиране в ЕС, както и със съществуващите и бъдещи възможности за финансиране на енергоспестяващи мерки по национални и европейски програми.

През последните години община Шабла непрекъснато се стреми и реализира редица мерки за енергийна ефективност, което цели намаляване на разходите в общинския бюджет и повишаване на жизненото равнище и комфорта на потребителите на енергия като цяло. Основната цел при разработването на програмата за енергийна ефективност е да бъдат идентифицирани възможните дейности и мерки, които да доведат до енергийни спестявания, както и приоритетните проекти и източниците на финансиране за тяхното изпълнение.

Основна стратегическа цел на Програмата е:

Намаляване на потреблението на енергия в община Шабла, чрез система от мерки за енергийна ефективност балансирано оползотворяване на местните ресурси на основата на съвременни технологии за постигане на годишен размер на общата кумулативна цел за енергийни спестявания по схема, предвиждаща плавно нарастване, както следва:

- а) по 0,7 на сто годишно за 2021 и 2022 г.;
- б) по 0,75 на сто годишно за 2023 и 2024 г.;
- в) по 0,93 на сто годишно за периода 2025 – 2030 г.

ПРИОРИТЕТИ:

П1: Подобряване енергийните характеристики на обществени сгради в община Шабла и въвеждане на мерки в частния сграден фонд и бизнес сектора.

П2: Ползотворно използване на местния потенциал от възобновяеми енергийни източници за опазване на околната среда и намаляване на вредните емисии в атмосферата.

П3: Периодично обновяване на информационна система за енергопотреблението на общинските обекти и повишаване на местния капацитет и информираност на гражданите за икономия на енергия, наблюдение и контрол на енергийната ефективност.

Специфични цели:

- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в стопански сгради
- Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в уличното осветление
- Повишаване информираността на гражданите и бизнеса за ЕЕ

Изпълнението на петте специфични цели ще се постигне, чрез подготовка и реализация на конкретни проекти, дейности, мерки и инвестиции от страна на обществения, частния и бизнес секторите в общината. Така ще се постигне намаляване на брутно крайно потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане; да се ограничи потреблението на горива в транспорта и да се внедрят високоефективни технологии от ВИ.

Поставените цели ще се изпълняват с отчитане на динамиката и тенденциите в развитието на европейското и българското законодателство по енергийна ефективност, насърчаване използването на енергия от ВИ и пазарните условия.

В тази връзка настоящата Програма е динамичен документ и ще бъде отворена за изменение и допълнение по целесъобразност през новия програмен период до 2030 г.

За изпълнение на изброените по-горе цели се изготвя и План, който е неразделна част от настоящата Програма. (виж: Приложение 1)

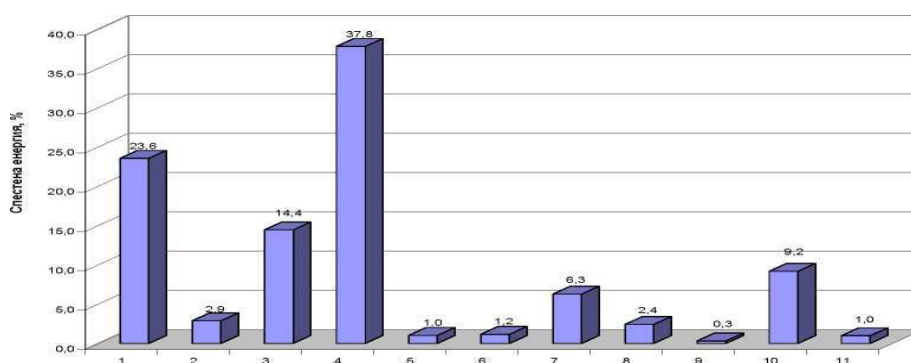
Планът за изпълнение към Програмата за енергийна ефективност на община Шабла за периода 2026-2030 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки и дейности в обществената и жилищния сектор, с цел постигане на съответствие с действащите изисквания на законодателството в областта на енергийната ефективност.

VII. ИЗБОР НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ

Определянето на основните приоритети и избора на мерки и дейности за намаляване на енергийното потребление, създава условия за успешното и ефективно изпълнение на ПЕЕ. Това е най-важният етап от Програмата за енергийна ефективност (ПЕЕ) на община Шабла до 2030 г.

Първата стъпка е насочена към определянето на обектите, в които ще бъдат въведени съответните мерки за енергийна ефективност. В зависимост от наличието или липсата на техническа документация (инвестиционно проектиране) за даден обект, както и на състоянието на съоръженията, конструкциите, енергийните системи, изследване на енергийните разходи за последните години и др., се пристъпва към избор на конкретни дейности и мерки, които ще бъдат предприети. В тази връзка е важно да се прецени рационалността от обединяване и групиране на мерки и обекти с цел по-лесното планиране и изпълнение на група сходни дейности за енергийна ефективност. Това ще улесни кандидатстването за финансиране за тяхното изпълнение от различни фондове и европейски програми.

Фиг. 5 Спестена енергия в % от въвеждане на различни енергоспестяващи мерки

Легенда: 1 - Изолация на външни стени; 2 - Изолация на под; 3 - Изолация на покрив; 4 - Подмяна на дограма; 5 - ЕСМ по осветление; 6 - ЕСМ по абонатни станции; 7 - ЕСМ по котелни стопанства; 8 - ЕСМ по прибори за измерване, контрол и управление; 9 - Настройки (вкл. „температура с понижаване“); 10 - ЕСМ по сградни инсталации; 11 - Други (въвеждане на система за енергиен мениджмънт и т.н.). Източник - АУЕР

Средните периоди на откупуване⁹ за най-често препоръчваните енергоспестяващи мерки (ЕСМ) са представени на фигура 5.

Изборът на обекти, дейности, мерки и проекти следва да бъде направен на база технико-икономически анализи на потенциала за намаляване на енергийното потребление след тяхното реализиране. При избора е необходимо да се обърне внимание на срока на възвръщаемост на вложените инвестиции, прилагане на ефективни технологии в съответната област, както и следните особености:

- Състояние на обекта и степен на амортизация;
- Подход при определяне на необходимите инвестиции;
- Механизми за мониторинг на вложените бюджетни средства;
- Индикатори на резултатите от въвеждане на мерки и дейности за ЕЕ;
- Възможност за мултиплициране на резултатите в други обекти.

Прилагането на актуалните методи на саниране и изолационните материали водят до понижаване коефициента на топлопреминаване през външните ограждащи конструкции и до намаляване степента на инфилтрация до стойности, съобразени с изискванията за енергийна ефективност. Най-често залаганите мерки за намаляване на енергийната консумация са свързани с подобряване на техническите показатели на основните конструкции на обектите - изолация на външни стени, подове и покриви, както и подмяна на дограма.

Следващите по значимост мерки са подобряване функционирането на котелни отоплителни инсталации и абонатни станции, чрез цялостната им подмяна или подмяна на елементи от тях. Друга мярка е - подобряване работата на инсталациите за топла вода и вентилация. Това включва частична реконструкция или цялостна подмяна на инсталациите – отоплителни тела, помпи, вентилатори, арматура и тръбна мрежа (вкл. изолация), въвеждане на автоматика и др. Останалите мерки се предписват по-рядко, но и те водят до сериозна икономия на енергия.

Различните мерки за енергийна ефективност в сгради оказват различно влияние върху икономията на енергия. Изпълнението на мерките за енергийна ефективност може да се обвърже с препоръките в заключителните доклади от проведените енергийни обследвания на сградите общинска собственост. При обновяването на тези сгради освен мерки по подобряване на термичната изолация, след доказване на икономическата ефективност, могат да се включат и мерки за въвеждане на слънчеви колектори и заместване на съществуващо отопление с такова, базирано на ВЕИ или други енерго-ефективни източници. Изборът на

⁹ Ефектът от реализирането на дейностите и мерките се изчислява на база действащите в момента цени на топлинната и електрическата енергия и на горивата. Тези цени продължават да се повишават на база на непрекъснато растящите цени на горивата на международните пазари, поради което срокът на откупуване ще бъде по-малък в сравнение с направените изчисления. Допълнителна предпоставка за намаляване срока на възвръщаемост на инвестициите е и бъдещата възможност за търговия с вредни емисии.

подходящите мерки, дейности и последващи проекти е от особено значение за успеха и ефективността на енергийната политика на Община Шабла. Най-общо предприеманите мерки могат да бъдат разделени на посочените по-долу две основни групи.

Административни мерки:

- Въвеждане на енергиен мениджмънт на територията на общината и функционираща Общинска администрация в съответствие с регламентиранията права и задължения в ЗЕЕ.
- Ефективно общинско планиране за прилагане на ЕСМ в сгради и обекти, общинска собственост.
- Насърчаване реализирането на инвестиционни намерения в частния и бизнес сектори за прилагане на ЕСМ в жилищни и стопански сгради и използване на високоефективни енергийни консуматори и съоръжения.
- Реконструкция на съществуващи отоплителни инсталации и изграждане на нови.
- Модернизация на уличното, парково и фасадно осветление.
- Обновяване на електропреносната мрежа на територията на общината.
- Провеждане на информационни и обучителни кампании сред населението за ползите и практическите особености на използването на консуматори с висок енергиен клас в бита и бизнеса и прилагане на ЕСМ в сгради.

Технически мерки:

- Мерки, насочени към подобряване енергийните характеристики на сградния фонд на територията на общината: изолация на външни стени; изолация на под; изолация на покрив; подмяна на дограма; ЕСМ по осветление; ЕСМ по абонатни станции; ЕСМ по котелни стопанства; ЕСМ по прибори за измерване, контрол и управление; автоматизация и настройки; ЕСМ по сградни инсталации; въвеждане на система за енергиен мениджмънт.
- Мерки, насочени към подобряване енергийните характеристики на външната осветителна уредба в общината.
- Мерки, насочени към използване на техника, машини и съоръжения с висок енергиен клас в обществения, частния и бизнес сектор.
- Мерки, насочени към подобряване на енергийната ефективност в транспорта – подновяване на авто парка и оптимизиране на транспортните схеми.

В настоящата Програмата за енергийна ефективност (2026-2030 г.) е предвидено да бъдат изпълнени дейности по подобряване на енергийна ефективност на обществени сгради, в които се предоставят обществени услуги. Предвиждат се внедряване на мерки за енергийна ефективност в административните сгради на общинска администрация град Шабла, в

училища, детски заведения, читалища, кметства и др., които включват: топлинна изолация на ограждащите конструкции на сградите, смяна на дограма, подмяна на котли, въвеждане на слънчеви бойлери за БГВ, подобряване на ефективността на сградните инсталации и други.

Предвижда се и реализиране на Проект за улично осветление, след извършено енергийно обследване на мрежата за външно улично осветление, в селата на територията на общината.

В настоящата програма са заложили приоритетните дейности и проекти за подобряване на енергийната ефективност в община Шабла, които са в съответствие с Приоритетите и мерките на Община Шабла за периода (2021–2027), залегнали в Приложение 1 на План за интегрирано развитие на община Шабла.

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на Програмата за енергийна ефективност (2026-2030) година на Община Шабла е в съответствие с експертната оценка за общата финансова рамка в Програмата за реализация на ПИРО на Община Шабла за периода (2021–2027) година, която се предвижда да бъде изпълнена като предпоставка за постигане на поставените стратегически приоритети и специфични цели на общината за периода.

VIII. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

След реализирането на заложените мерки и дейности за енергийна ефективност, включени в настоящата Програма на община Шабла ще се постигнат следните ефекти:

- Подобряване комфорта на обитаване в обществените сгради и постигане на нормативно определените параметри на средата за отопление и осветление;
- Оптимизиране на бюджетните разходи в резултат на постигнатите икономии на енергия от изпълнените енерго-ефективни мерки, спрямо нормативно определените за предходни периоди;
- Удължен експлоатационен срок на публичната инфраструктура и на съставните инсталации и съоръжения;
- Намаляване на въглеродните емисии и парникови газове;
- Подобряване на качеството и ефективността на уличното осветление и привеждането му в съответствие със съвременните норми;
- Подобрено качество на атмосферния въздух;
- Създадена подходяща информационна среда за стимулиране на инвестиции във ВЕИ;

- Намаляване разходите за енергия и редуциране на въглеродните емисии, в резултат на въведени системи използващи възобновяеми източници на енергия;
- Увеличен дял на бизнес инвестициите в технологии за изграждане на ВЕИ;
- Повишено ниво на информираност и изградена положителна нагласа сред обществеността и бизнеса за енергийно ефективно поведение;
- Цялостно намаляване на потреблението на енергия;
- Повишаване на дела на зелените инвестиции на територията на община Шабла;
- Повишен капацитет на Община Шабла за планиране, реализация и мониторинг на местни политики за енергийна ефективност;
- Подпомагане постигането на устойчиво енергийно развитие и подобряване на показателите на околната среда, свързано с изпълнение на поетите задължения от Република България.

За някои от мерките е възможно да се получи сравнително дълъг срок на откупуване, но в тези случаи трябва да се има предвид тяхната екологична значимост. Освен това, е важно да се подчертае, че ефектът от реализирането на дейностите и мерките се изчислява на база на действащите в момента цени на топлинната и електрическата енергия и на горивата. Тези цени ще продължават да се повишават, вследствие на непрекъснато растящите цени на горивата на международните пазари, поради което срокът на откупуване може да се окаже по-малък, в сравнение с направените изчисления.

В дългосрочен план изпълнението на общинската Програма за ЕЕ ще доведе до:

- Опазване на околната среда;
- Забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- Подобряване на условията и стандарта на живот на хората в община Шабла;
- Диверсифициране на енергийните доставки и намаляване на зависимостта на крайните клиенти от цените на горива и енергии;
- Създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) и разкриване на нови работни места;

- Създаване на конкуренция между основните енергийни доставчици и по-голяма сигурност на енергийните доставки.

IX. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Предвид специфичните условия, които съпътстват реализирането на мерки за енергийна ефективност за всеки конкретен обект на интервенция се изготвя индивидуален план за изпълнение. От съществено значение е извършването на проучвания относно състоянието на обектите, необходимите мерки за постигане на оптимални резултати, анализ на данните от енергийните обследвания или изготвяне на такива, ако не са налични.

Следващата стъпка е осигуряване на финансиране за предприетите мерки, както и изготвяне на инвестиционни проекти и необходимата документация за законосъобразното протичане на строително-ремонтните дейности. За да бъдат отчетени резултатите от предприетите мерки за енергийна ефективност се определят индикатори, които се следят периодично. Данните се систематизират и обобщават. Обобщената информация дава яснота относно постигнатия ефект и реализирането на заложените цели.

Приетата цел на ЕС за декарбонизация на сградния фонд до 2050 г. и изискванията на новата Директива за енергийните характеристики на сградите за разработване на национални стратегии за привличане на инвестиции за обновяване на сградния фонд с цел декарбонизация до 2050 г. и конкретни спестявания за 2030 и 2040 г., водещи към тази цел, означават, че сградните обновявания от този момент нататък следва да се стремят към максимални спестявания при икономическа рентабилност в рамките на целия жизнен цикъл. Обновените сгради следва да оползотворят целия наличен потенциал за спестявания, като малкото оставащо количество потребна енергия трябва да бъде доставяно от възобновяема енергия, произвеждана на място или в близост до потреблението. Същевременно, трябва да се осигури оптимален комфорт, качество на въздуха в помещенията и хигиенни условия на обитаване, което предполага особено внимание към сградните системи и инсталации.

Националният план за сгради с близко до нулево потребление на енергия 2015 – 2020 г., приет от Министерски съвет (във връзка с Директива 2010/31/ЕС, чл.9, ал.1) има за цел да превърне концепцията за сгради с почти нулево потребление на енергия в практически приложима алтернатива на бъдещото строителство на нови сгради в България след 2018 г., а при доказана ефективност на разходите и при обновяване на съществуващи сгради за различните под категории на сградите. Целта е да се промени съотношението на дяловете на енергийните източници, използвани в сградите, което в съчетание с много добри и балансирани, за зима и лято, енергийни характеристики на ограждащите елементи, да доведе

до оптимизиране на годишния разход на енергия до ниски нива, без това да повлияе на комфорта при обитаване на сградите.

Община Шабла има за цел през следващите години да подготви и подаде за финансиране инвестиционни проекти, залежали в приетите от Общински съвет, планове и програми. Предвидено е постигането на значителен потенциал, чрез привличане на допълнителни инвестиции за повишаване на енергийната ефективност в крайното потребление на енергия, което е от изключителна важност за реализацията на основните цели на настоящата програма.

X. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Община Шабла не разполага с достатъчно собствени финансови средства за инвестиции в проекти за ЕЕ, но в неин интерес е да реализира подобни проекти, тъй като енергийните разходи са значителна част от средствата в бюджета.

Инвестирането в енергийната ефективност е средство за намаляване на разходите, дава сигурност на енергоснабдяването и опазването на околната среда. При реализиране на проекти за подобряване на енергийната ефективност, средствата започват да се възстановяват веднага след влягането им.

Финансирането на дейностите и проектите включени в Общинската програма за енергийна ефективност на община Шабла за периода 2026–2030 г. може да бъде осигурено чрез национални и европейски програми и фондове, както следва:

- Републикански (държавен) бюджет - средствата за изпълнение на целевите годишни програми за осъществяване на мерки по ЕЕ се предвиждат ежегодно в републиканския бюджет, в съответствие с възможностите му;
- ЕСКО договори от собствен капитал на изпълнителя или чрез предоставяне на участие в ПЧП на други инвеститори (търговски дружества, банки). ЕСКО услугите представляват ефективен начин за реализация на проекти за енергийна ефективност. Същността на финансовата схема се съдържа в начина на изплащане на инвестиционните разходи. Компанията, която предлага този вид услуги, извършва пълен инженеринг на обектите, в които ще се реализират мерки за енергийна ефективност, както и разсрочване стойността на инвестиционните разходи за времетраенето на проектите. В този случай се постига сравнително бърза възвръщаемост на вложените средства от реализираните икономии на

енергия, а от тук и намаляване на разходите. Инвестицията се изплаща от спестените месечни разходи за енергия, което оказва благоприятен ефект върху общинския бюджет;

- Публично-частно партньорство - Международната практика показва, че Публично-частното партньорство е един от успешните финансови инструменти за осигуряване на инвестиции в публичната инфраструктура, когато държавния и общинските бюджети не разполагат с необходимия ресурс и искат да осигурят по-добра стойност на вложените публични средства. Публично-частното партньорство е начин да се комбинират предимствата на публичния и частния сектор, за да се постигне най-доброто по отношение на предоставянето на публични услуги и изграждането на инфраструктурни обекти. При определянето на финансовата рамка на плана се спазват принципите на взаимното зачитане на интересите, максималните икономически и социални ползи, контрол върху материалните активи и създаване на местен капацитет за осъществяване на плана. Изборът на форма при финансирането трябва да позволи на общината да отстоява интересите си по най-добрия възможен начин. Източник на финансиране могат да бъдат целеви субсидии от държавния бюджет за капиталови разходи или собствени приходи.
- Заеман капитал - предоставян от финансови институции (банки, фондове, търговски дружества, включително и предприятията, предлагащи услуги в областта на енергийната ефективност), финансов лизинг и др.
- Продажба на единици редуцирани емисии на парникови газове (използвайки механизмите на "международна търговия с енергии", както и чрез сключване на т. нар. "офсет" сделки);
- Безвъзмездни средства (грант, субсидия) от различни фондове и международни програми.

Финансирането (цялостно или частично) на проектите по енергийна ефективност може да се осъществи от различни източници, като ползването на всеки от тях зависи от юридическия статут на собственика на проекта, както и от спецификата на самия проект, а именно:

Бюджетни средства

Средствата са съобразно възможностите на бюджета за съответната година. При обекти общинска и държавна собственост средствата, предоставяни от републиканския бюджет, могат да бъдат заявени чрез бюджетите на общините и областните администрации и се определят като целеви субсидии от републиканския бюджет. Средствата са съобразно възможностите на бюджета за съответната година. При обекти със смесена собственост

(държавна и общинска) средствата, предоставяни от републиканския бюджет, могат да бъдат заявени чрез бюджетите на съответните ведомства пропорционално на дялове им. Отпуснатите от държавния бюджет средства трябва да бъдат изразходвани в рамките на една календарна година.

Собствени средства

Стопанските субекти могат да реализират предложените мерки за енергийна ефективност чрез собствени средства. Възможно е да ползват и някои от споменатите по-горе механизми.

Източници за финансиране на мерки по енергийна ефективност и насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници в България.

- ✓ Националният фонд за декарбонизация (НФДБ), който ще замени досега действащия Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" (ФЕЕВИ).

Националният фонд за декарбонизация да бъде основна финансова структура в подкрепата на сградния фонд в България. Той ще адаптира финансови инструменти или ще структурира допълнителни такива при идентифицирана необходимост, като се позовава на възможни източници и подходящи схеми за финансиране с цел динамично адресиране на бариерите за повишаване на енергийната ефективност. Фондът ще осигурява и създаването на единна точка за техническа помощ по модела на "едно гише" или подобен механизъм. Дейността му ще бъде основана на добрите практики на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие;

- ✓ Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (чрез Програмата за развитие на селските райони) и други европейски фондове и програми.
- ✓ Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда.
- ✓ Финансиране от трета страна – чрез договори с гарантиран резултат, изпълнявани от предприятия за енергоефективни услуги – ЕСКО компании.
- ✓ Търговски заеми, предоставяни от местни търговски банки.
- ✓ Финансов лизинг.
- ✓ Продажба на единици редуцирани емисии на парникови газове, използвайки механизмите на "съвместно изпълнение" и „търговия с емисии”.

- ✓ Средства (вкл. целеви субсидии) от републиканския бюджет.
- ✓ План за възстановяване и устойчивост - включва значителен брой инициативи за повишаване на енергийната ефективност и стимулиране на плавен преход към декарбонизация, например „Програма за финансиране на единични мерки за производство на енергия от възобновяеми източници в еднофамилни и многофамилни сгради“ и др.

Възможностите за финансиране ще се актуализират всяка финансова година според възможностите на общината и различните финансови механизми, които се откриват за нея.

XI. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ

Планирането и управлението на потреблението и производството на енергия в общините се осъществява въз основа на наличната информация за текущото състояние на отделни обекти. Тази информация трябва да съдържа данни за характеристиките на обектите, производството и потреблението на енергия, равнището на ефективност в използването на горивата и енергията, техническото състояние и експлоатационните условия в обектите на въздействие, както и достъпните финансовите ресурси. Тази информация може да помогне за вземане на коректни решения само ако е пълна, надеждна, добре подредена и организирана. До настоящия момент мониторингът върху изпълнението на общинската програма за енергийна ефективност се осъществява чрез изготвяне на периодични справки, анализ и оценка на данните в тях.

Информационната система за наблюдение на енергопотреблението, която предстои да бъде внедрена ще обхваща всички сгради, собственост на Община Шабла и системите за улично осветление и ще създаде възможност за анализиране на цялостното енергийно потребление през периода 2026-2030 г. Събираната информация ще се използва предимно за изготвяне на анализи и оценки, за наблюдение и контрол върху изпълнението на общинската енергийна програма и ще помогне за набелязване на цели при актуализацията на програмата през следващите години.

Препоръчително е създаването на уеб-базирана софтуерна система за автоматизирано въвеждане на данни, която да облекчи работата на общинската администрация и да предлага разнообразни видове справки, които да оптимизират процеса на вземане на решения за управление на енергията и сградния фонд като цяло. Правилно поддържаната информационна система ще позволи идентифицирането на приоритетни проекти за енергийна ефективност и насочването им към подходящ източник на финансиране. Данните за реалното потребление и възможностите за генериране на реален финансов поток, чрез

спестяванията ще позволят намирането на подходящи решения за привличане на актуални пазарни източници на финансиране. Така с ограничен публичен ресурс ще могат да се изпълнят повече проекти за по-малко време. Реализираните и прогнозни ефекти следва да бъдат изразени чрез количествено и/или качествено измерими стойностни показатели/индикатори.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПЕЕ могат да се вземат и от базата данни на Националния статистически институт, както и от официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол в областта на енергийната ефективност, на общинската информационна система и информация от различните отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

С оглед на действащата административна структура на община Шабла, наблюдението и контролът на изпълнението на ПЕЕ ще се осъществява от група експерти от общинската администрация на община Шабла, която ще има следните задължения:

- одобрява и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на ПЕЕ;
- извършва периодични прегледи на постигнатия напредък по отношение на изпълнението на целите;
- разглежда резултатите от междинните оценки;
- анализира резултатите от изпълнението на мерките и дейностите;
- оценява степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
- разглежда предложенията за промяна на мерките;
- предлага промени, свързани с постигането на целите на ПЕЕ.

Орган за контрол по изпълнение на програмата за енергийна ефективност е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

За успешния мониторинг на програмата е предвидено изготвянето на междинна оценка за постигнатите резултати, като се съпоставят заложените финансови средства и обвързаните с тях конкретни резултати.

Таблица 13. Специфични цели и мерки за повишаване на енергийната ефективност, очаквани резултати и индикатори за тяхното измерване

№	Специфични цели	Мерки за ЕЕ	Очаквани резултати	Индикатор	Мярка	Източник на информация
1	Подобряване на енергийните характеристики на общински сгради	Извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти; Саниране на общински сгради и внедряване на ЕСМ	Извършени енергийни обследвания на сгради общинска собственост; Идентифицирани мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградите;	Сгради с извършени енергийни обследвания	Брой	Резюмета и доклади от извършени енергийни обследвания на сгради;
			Въведени ЕСМ в общински сгради;	Обновени общински обекти;	Брой	Технически и работни проекти;
			Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Повишаване на комфорта на обитаване на обектите; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите;	Количество спестена енергия; Количество спестени емисии на CO ²	kWh Тон	Справки за потребявано количество ел. енергия; Актове за въвеждане в експлоатация;
			Намаляване разходите за потребявана енергия в общинския бюджет.	Реализирани икономии в общинския бюджет	Лева	Годишни отчети за изпълнение на общинския бюджет.
2	Повишаване на енергийната ефективност на жилищни сгради	Саниране на жилищни сгради и внедряване на ЕСМ	Въведени ЕСМ в жилищни сгради;	Обновени жилищни сгради;	Брой	Технически и работни проекти;
			Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Повишаване на комфорта на обитаване на обектите; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите.	Количество спестена енергия; Количество спестени емисии на CO ²	kWh Тон	Издадени разрешения за строеж; Актове за въвеждане в експлоатация; Справки за потребявано количество ел. енергия.
3	Повишаване на енергийната ефективност на стопански сгради	Саниране на стопански сгради и внедряване на ЕСМ	Въведени ЕСМ в стопански сгради; Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Подобряване условията на труд; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите.	Обновени стопански сгради; Количество спестена енергия; Количество спестени емисии на CO ²	Брой kWh Тон	Технически и работни проекти; Издадени разрешения за строеж; Актове за въвеждане в експлоатация; Справки за потребявано количество ел. енергия.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

4	Повишаване ефективността на уличното осветление	Обновяване и модернизиране на уличното осветление в населените места на общината	<p>Идентифицирани мерки за подобряване на енергийната ефективност на общинската мрежа за улично осветление;</p> <p>Намаляване потреблението на енергия и повишаване качеството на уличното осветление;</p> <p>Намаляване разходите за улично осветление в общинския бюджет.</p>	<p>Населени места с модернизирано и обновено улично осветление;</p> <p>Количество спестена енергия;</p> <p>Количество спестени емисии на CO²</p> <p>Реализирани икономии в общинския бюджет</p>	<p>Брой</p> <p>kWh</p> <p>Тон</p> <p>Лева</p>	<p>Справки за потребявано количество ел. енергия за улично осветление;</p> <p>Годишни отчети за изпълнение на общинския бюджет.</p>
5	Повишаване капацитета на местната власт в областта на ЕЕ	<p>Привличане на инвестиции и реализиране на проекти за ЕЕ;</p> <p>Придобиване на опит и изграждане на административен капацитет за управление на проекти в областта на ЕЕ.</p> <p>Прилагане на енергиен мениджмънт в обекти, общинска собственост.</p>	<p>Изпълнение на заложените в общинската ПЕЕ проекти и дейности;</p> <p>Проведени обучения на общински служители за енергиен мениджмънт и управление на проекти в областта на ЕЕ;</p> <p>Оптимално потребление на енергия от обектите общинска собственост;</p> <p>Създадена информационна система за наблюдение и контрол на енергийното потребление в общински обекти.</p>	<p>Реализирани проекти в областта на ЕЕ;</p> <p>Проведени обучения;</p> <p>Обучени общински служители за ЕЕ;</p> <p>Създадени информационни системи за наблюдение и контрол на енергийното потребление в общински обекти.</p>	<p>Брой</p> <p>Брой</p> <p>Брой</p> <p>Брой</p>	<p>Документация на реализираните проекти;</p> <p>Присъствени списъци, сертификати и други документи за проведени обучения;</p> <p>Годишни справки от създадената информационна система за количествата потребявана енергия и генерираните разходи.</p>
6	Повишаване информираността на гражданите и бизнеса за ЕЕ	Организиране и провеждане на информационни дни, кампании, семинари, курсове и обучения с цел повишаване познанията и културата на гражданите и бизнеса в областта на ЕЕ	Подобрена информираността на гражданите и бизнеса по въпроси, свързани с ползите от въвеждане на ЕСМ	<p>Проведени информационни кампании;</p> <p>Проведени семинари обучения;</p> <p>Изработени информационни материали;</p> <p>Публикации в медии.</p>	<p>Брой</p> <p>Брой</p> <p>Брой</p> <p>Брой</p>	<p>Присъствени списъци;</p> <p>Снимки;</p> <p>Копия на информационни материали;</p> <p>Копия на публикации в медии.</p>

Наблюдението и контрола на общинската програма за ЕЕ трябва да се осъществява на три равнища.

Първо равнище: Осъществява се от общинската администрация по отношение на графика на изпълнение на инвестиционните проекти залегнали в годишните планове. По заповед на кмета на общината оторизиран представител на общинска администрация изготвя периодично доклади за състоянието на планираните инвестиционни проекти и прави предложения за актуализация на годишните планове. Периодично (поне един пъти в годината) се прави доклад за изпълнение на годишния план и се представя на Общинския Съвет.

Второ равнище: Осъществява се от Общинския съвет.

Общинският съвет, в рамките на своите правомощия, приема решения относно изпълнението на отделните планирани дейности и задачи по ЕЕ.

Трето равнище: Изпращане на попълнени отчети за напредъка по изпълнение на Програмата към Агенцията по устойчиво енергийно развитие (АУЕР).

XII. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Наблюдението и контролът върху Програмата за енергийна ефективност продължават през целия период на нейното действие. Въз основа на събраната информация всяка година се изготвя отчет за изпълнение на дейностите и мерките от Плана за реализация на Програмата за енергийна ефективност.

Отчитането на изпълнението на Програмата за енергийна ефективност се осъществява пред АУЕР. Общинска администрация - Шабла има задължението ежегодно да изпраща попълнени отчети за напредъка по изпълнението на настоящата Програма за енергийна ефективност до Изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие. Съгласно Чл.12, ал.5 от ЗЕЕ, държавните и местните органи представят ежегодно на изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), отчети за изпълнението на Програмите за енергийна ефективност. Отчетите съдържат описание на дейностите и мерките, посочват размера на постигнатите енергийни спестявания и се представят не по-късно от 15 декември на отчетната година. Отчетите се изготвят по образец, утвърден от Изпълнителния директор на агенцията, на хартиен и електронен носител, и се публикуват на интернет страницата на Общината.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общинската програма за енергийна ефективност на община Шабла за периода 2026 – 2030 г. е основен документ за провеждане на балансирана и устойчива енергийна политика

на местно ниво. Тя дава възможност да се оптимизират подходите и методите за вземане на съответните решенията от страна на Общинския съвет и да се подобри дейността на администрацията.

Очакваният резултат от изпълнение на програмата е:

- Намаляване потреблението на енергия от конвенционални горива и електрическа енергия на територията на община Шабла;
- Намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух;
- Повишаване на благосъстоянието и намаляване на риска за здравето на населението.

Мерките по ЕЕ ускоряват икономическия растеж, подпомагат опазването на околната среда, повишават жизнения стандарт на населението.

От гледна точка на последващото прилагане на програмата, тя не е „еднократен акт” със завършен краен продукт, водещ до решаване на проблемите на общината. Тя подлежи на допълнения и актуализация – т. нар. „подход на стратегическо планиране и програмиране”, при който планирането динамично и последователно се детайлизира на отделни етапи. При създаването на Програмата за ЕЕ на община Шабла се прилага този подход, като се спазва изискването за непрекъснато отчитане на динамично променящите се във времето условия, фактори и предпоставки с оглед реализирането на дългосрочните и краткосрочните цели на местната политика за устойчиво енергийно развитие.

Програмата за енергийна ефективност на община Шабла 2026-2030 г. има отворен характер и срока на действие може да се усъвършенства, допълва и променя в зависимост от законодателни промени, новопостъпили данни, инвестиционни намерения и възможности за финансиране на планираните мерки.

Приложение 1:

В съответствие с изпълнение на общинската политика по енергийна ефективност през периода 2026-2030 г. се предвижда продължаване на кандидатстването за саниране на многофамилни жилищни сгради в град Шабла по Националната програма за енергийна ефективност.

Предвижда се внедряване на мерки за енергийна ефективност в редица общински сгради и обекти на образователната инфраструктура, частни жилищни и стопански сгради.

Санирането на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради е сред основните приоритетите на общинската енергийна политика.

В съответствие и с Приоритет 2: “Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.”; Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове от ПИРО на община Шабла за периода 2021-2027 г., където са включени следните дейности:

- Прилагане на мерки за енергийна ефективност в предприятия, частния и обществения сектор, въз основа на препоръки от доклади за енергиен одит (обследване за енергийна ефективност);
- Въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението;
- Стимулиране използването на електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници;
- Повишаване на енергийната ефективност на обществения и жилищния сграден фонд;
- Въвеждане на енергийноефективно и ВЕИ улично, парково и фасадно осветление;

Както и в съответствие с Мярка 5.3. Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ и заложените в нея дейности:

- Обновяване на енергийните мрежи и съоръжения;
- Усвояване потенциала на територията за използване на ВЕИ;

се определя за изпълнение следния План на ПЕЕ на община Шабла.

План за изпълнение на ПЕЕ Шабла 2026-2030 г.

№	Специфични цели	Мерки за ЕЕ	Очаквани резултати	Бюджет в евро	Източник на финансиране	Време за реализация
1	Подобряване на енергийните характеристики на общински сгради	Извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти;	Извършени енергийни обследвания на сгради общинска собственост; Идентифицирани мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградите;	350 000	НПВУ, ПРСР, ОБ, ФМ ЕИП, НДЕФ	2026-2030 г.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

2	Подобряване на енергийните характеристики на общински сгради	Саниране на общински сгради и внедряване на ЕСМ	Въведени ЕСМ в общински сгради; Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Повишаване на комфорта на обитаване на обектите; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите; Намаляване разходите за потребявана енергия в общинския бюджет.	500 000	НПВУ, ПРСР, ОБ, ФМ ЕИП, НДЕФ	2026-2030 г.
3	Подобряване на енергийните характеристики на общински сгради	Въвеждане на система за мониторинг и контрол на енергопотреблението	Намаляване разходите за потребявана енергия в общинския бюджет.	100 000	Общински бюджет и Фондове на ЕС	2026-2030 г.
4	Повишаване на енергийната ефективност на жилищни сгради	Саниране на жилищни сгради и внедряване на ЕСМ	Въведени ЕСМ в жилищни сгради; Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Повишаване на комфорта на обитаване на обектите; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите.	2 000 000	НПВУ, ПРСР, ОБ, ДБ	2026-2030 г.
5	Повишаване на енергийната ефективност на жилищни сгради	Извършване на енергийни обследвания	Извършени енергийни обследвания на жилищни сгради; Идентифицирани мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградите;	350 000	НПВУ; Декарбонизационен фонд	2026-2030 г.
6	Повишаване на енергийната ефективност на жилищни сгради	Информационни кампании за гражданите относно възможностите за подобряване на ЕЕ в жилищния сектор	Повишаване на знанията и създаване на условия за взимане на информирано решение от гражданите на общината	30 000	Общински бюджет	2026-2030 г.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

7	Повишаване на енергийната ефективност на стопански сгради	Саниране на стопански сгради и внедряване на ЕСМ	Въведени ЕСМ в стопански сгради; Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Подобряване условията на труд; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите.	100 000	НПВУ; Декарбонизационен фонд	2026-2030 г.
8	Повишаване на енергийната ефективност на сгради/помещения от образователната инфраструктура	Саниране на сгради от образователната инфраструктура и внедряване на ЕСМ	Внедряване на ЕСМ в училища, детски градини и др. Намаляване потреблението на енергия от санираните обекти; Подобряване условията на труд; Увеличаване на експлоатационния срок на обектите.	500 000	НПВУ, ПРСР, ОП НОИР, ОБ, ФМ ЕИП, НДЕФ	
9	Повишаване ефективността на уличното осветление и парковото осветление	Обновяване и модернизиране на уличното осветление в населените места на общината	Идентифицирани мерки за подобряване на енергийната ефективност на общинската мрежа за улично осветление; Намаляване потреблението на енергия и повишаване качеството на уличното осветление; Намаляване разходите за улично осветление в общинския бюджет.	150 000	НПВУ, ПРСР, ОБ, ФМ ЕИП, НДЕФ	2026-2030 г.
10	Повишаване капацитета на местната власт в областта на ЕЕ	Привличане на инвестиции и реализиране на проекти за ЕЕ; Придобиване на опит и изграждане на административен капацитет за управление на проекти в областта на ЕЕ. Прилагане на енергиен мениджмънт в обекти, общинска собственост.	Изпълнение на заложените в общинската ПЕЕ проекти и дейности; Проведени обучения на общински служители за енергиен мениджмънт и управление на проекти в областта на ЕЕ;	2500 3 000 1 500	Общински бюджет, НДЕФ, ДБ	2026-2030 г.

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ШАБЛА 2026 – 2030 ГОДИНА

			<p>Оптимално потребление на енергия от обектите общинска собственост;</p> <p>Създадена информационна система за наблюдение и контрол на енергийното потребление в общински обекти.</p>	50 000		
1 1	Повишаване информираността на бизнеса за ЕЕ	Организиране и провеждане на информационни дни, кампании, семинари, курсове и обучения с цел повишаване познанията и културата на бизнеса в областта на ЕЕ	Подобрена информираността на бизнеса по въпроси, свързани с ползите от въвеждане на ЕСМ	2 500	Общински бюджет, НДЕФ, ДБ	2026-2030 г.
1 2	Въвеждане на ВЕИ в общински и жилищни сгради	Насърчаване използването на ВЕИ сред населението на общината	<p>Монтаж на котли на биомаса/термопомпи; фотоволтаични и соларни панели; колектори за БГВ.</p> <p>Проучвания и потенциал за изграждане на ветрогенератори и др.</p>	150 000 75 000	НПВУ, ПРСР, ОБ, ФМ ЕИП, НДЕФ	2026-2030 г.